

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Wasserstrom Sándor - Leitner Zoltán

Feladó szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 180,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ct,
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

200.000 zsidót reprezentáló szervezet - vezetési keret nélkül

Izgalmas jelenetek között zajlott le az ardeali orth. Központi Iroda konferenciája

Két nagy chasszid párt összeütközése az Iroda porondján. - Harc a hegemoniáért - Karhatalmi kirendeltség mellett folyik a konferencia

Elnök: Wézel Albert, alelnökök: Freund József és Ullmann István

- A „Népünk” eredeti tudósítása -

Lezajlott az ardeali ortodoxia körében feszült izgalommal és lepezetlen érdeklődéssel várt orth. Központi Irodai konferencia, amely hivatalos volt arra, hogy újabb öt esztendőre megszabja azt az irányvonalat, amelyen az ardeali ortodoxiának haladni kell. Már a delegátusok száma is jelezte, hogy milyen rendkívüli fontosságot tulajdonítanak országserzte ennek a gyűlésnek. Kétszáznyolcvan delegátus gyűlt össze, akik időt és pénzt nem kíméltek, hogy résztvegyenek az ardeali ortodoxia eme sorsdöntő gyűlésén. Nyolcvan főrabbi és kétszáz világi delegátus. A valóság zsidósága színe-java. Most látszott csak valóban, hogy mit jelent az ügyeszeret, hogy mit jelent a ragaszkodás egy eszméhez, amelynek tartalmát, célját, a hit ad. A hit a vallás törhetetlen erejében, a hit azokban, akik a vallási élet élén állnak, a hit - a hitben!

Mielőtt a konferencia részletes ismertetésére térnénk, előbb ismertetnünk kell a felvonult erőket. Nagyjából két nagy tábor állott egymással szemben: a folyton előretörő, harcias chasszidista tömeg, másoldalon pedig az askenázia, az a réteg, amely a régi askenázi tradíciókból meríti erejét.

A chasszidok azonban nem képezték egységes táborát. Egyik oldalon ott állottak a satmari főrabbi telkes hívei, akik igen tekintélyes számát képviselik az ardeali zsidóságnak. A másik chasszid oldalon, a többi rabbi hívei. A sighet Tettelbaum dinasztia régi maramarosi hívei, a világhírű saploncai, wischnitzli rebek hívei, a deji nagy Panet rabbi család követői, akik valamennyien mintha összefogtak volna, hogy közös erőt reprezentáljanak a feltörő satmari erővel szemben.

A mérleg két oldala, a két chasszid frakció volt. A mérleg „nyelve”, az askenázi hívek, akik valahogy ezt a szerepet is töltötték be.

Az objektív szemléletű látható, hogy itt belső nagy erő harc folyik és amint az már ilyen esetben lenni szokott, több történet a kulisszák mögött, a konferencia előtt és alatt is, mint a plénum előtt. A felvonuló erők, főleg a chasszid pártok már a gyűlést megelőzőleg is élénk vitákat folytattak egymás között és egymással. A gyűlés környékén, de a clujai utcákon másutt is, mindenfelé élénk vitához csoportok állottak. Érződött, hogy itt nagy harc folyik,

a hegemoniáért. Aki ismerik a belső dinamikus erőket, amelyek a ardeali ortodoxia „robbanó” erejét képezik, azok tudhatták, hogy miről van itt szó. Akik a Központi Iroda vezetése, azé a hatalom, az ardeali vallásos zsidó tömegek előtt. Ezért nem volt sablonos gyűlés ez, ezért feszítették meg minden erejüket azok a csoportok, amelyek a küzdelmek fókuszában állottak.

Mindenesetre leszűrhetjük első tapasztalatként, amint a gyűlés megindulását figyeltük, hogy itt fordított esete van annak, amit más zsidó közületnél tapasztalni szoktunk. De nem csak zsidó közületeknél van ez így, hanem nem-zsidó szervezkedéseknél is. Masutt mindenütt nagyon jó a keret, de nincs elég belső erő. Itt nyíltan dokumentálódott a kétszáznyolcvan delegátussal, hogy van nagy belső érték, de nagyon laza és gyenge a keret. Nem kritikát akarunk gyakorolni, hanem az objektív tudósításhoz tartozik annak megállapítása, hogy a Központi Iroda gyűlése nem volt adminisztratív módon előkészítve. Már a gyűlés helye is elég rosszul lett megválasztva. Távol a város centrumától, egy nagy teremben, ahol semmi előkészület nem történt arrovonalkozólag, hogy a gyűlés sima lefolyása biztosítható. A szervezés hiányának tudható be az is, hogy túl gyakran avatkoztak be a rendfentartó közegek is a „rend” fenntartásába sőt több ízben a pódiumon is helyet foglaltak, aminek oka nem a hivatalos közegek tulajdonsága volt, hanem az Iroda által kreált rendezőség hibája, amely semmi szervezésről nem gondoskodott. Nagy zürzavar és összevisszaság uralkodott, ami annál sajnálatosabb, mert hiszen ha 280 rabbi és világi delegátus, időt, pénzt és energiákat áldoznak, akkor ezt azzal kellett volna honorálni az Iroda adminisztratív vezetőségének hogy jobban készítette volna elő a gyűlés menetét.

Ami az Iroda gyűlésének érdemi munkáját illeti, hosszas harc és tárgyalás eredménye volt az, hogy a szembenálló feleket a mindent domináló személyi kérdésekben egy nevezőre hozták, viszont nem tudtak elég időt szentelni azoknak a problémáknak, amelyek még talán az ugynevezett „személyi kérdéseknél” is fontosabbak. Most, amikor olyan sorsdöntő és életbevágó zsidó problémák vannak napirenden, akkor talán többet kellett volna foglalkozni a zsidóság belső életével és a külvilággal való kapcsolataival érintő kérdésekkel. Sokszor a lét és nemlét kérdése lebeg Damokles kardként az ardeali ortodoxia kétszázévezernyi zsidósága felett: s akkor, amikor ezek elit gárdája összegyűlt tanácskozássra, talán nem kellett volna minden időt verifikálással és személyi ellentétek elsimításával pazarolni.

Ha ezekben a kérdésekben mulasztás is terhel a konferenciát, azonban a személyi kérdéseket elég szerencsésen oldotta meg. Örökös elnökké, az agilis és tiszteletreméltó Wézel Albert főrabbit, eddigi elnököt választották meg. Viszont az alelnöki székbe két fiatal tetterős erőt ültettek. Az egyik: Freund József, az intelligens chasszid irányzat reprezentánsa, a másik: Ullmann István, az ardeali hitközség elnöke, aki bizonyára gondoskodni fog a vezetőséggel együtt, hogy az Iroda adminisztrációja zavartalanabban felelhessen meg a jövőben feladatának. A választmány is magában egyesít minden párt és felfogásbeli árnyalatot és végeredményben azt állapíthatjuk meg, hogy az ardeali ortodox zsidóság bizalommal tekinthet a legközelebbi évek elé, amelyekben bizonyára nehéz körülmények között, de az időknek megfelelően tetterős férfiak fogják irányítani sorsát és jövőjét.

Nincsen semmi okunk arra, hogy a bizalmat ne előlegezzük a megválasztott vezetőségnek és azok munkájukkal kell bizonyítsák, rátermettségüket és hogy részvegyenek az általános bizalomra, amely az élre állította őket.

A régi vezetőség utolsó választmányi ülése

December 27-én, vasárnap zajlott le Clujon az Iroda választmányi ülése és ezt követte az országos konferencia és választási nagygyűlése. Már vasárnap kora délelőtti lehetett látni azt a nagy érdeklődést, amely a konferencia iránt megnyilvánult. Nem csupán a vidéki delegátusok felvonulása kellett érdeklődést, hanem maga a clujai zsidóság is élénken érdeklődött a konferencia iránt. Dacára a hideg időnek, állandóan látni lehetett csoportokat, amelyek élénken tárgyalják és latolgatják az elkövetkező eseményeket.

Vasárnap délután három órakor gyűlt össze a régi ciklus választmány, azonban a gyűlést elhárították este 10 órára, amikor a satmari főrabbit várták. Ez a várakozás elégedetlenséget keltett a választmányi tagok között, mert nagy idővesztésnek tartották ezt a

Heti számunk 12 oldal

délután szleszlát, amikor még meg sem kezdődött a gyűlés.

Este tíz óra már elmúlt, amikor végre az izgatottan várakozó választmányi tagok gyűlését megnyitja Wézel Albert főrabbi elnök. Lendülettel szavakkal üdvözlí a megjelenteket és felkéri

Rosner főtitkárt, hogy olvassa fel az Iroda múltévi működéséről szóló jelentését. Jelentése során rámutat az Iroda súlyos financiai helyzetére, amelyre nézve kifejenti, hogy a hián fedezetére megfelelő összeg szükséges.

Friedman Ferenc (Timisoara) a nagyobb hitközségek erőteljesebb képviselőségét széli sikre. A választmányi tagok számának felemelését javasolja, hogy ezáltal a nagy hitközségek képviselői is kellő számmal vegyenek részt a munkában és így érvényt szerezhesenek hitközségeikben az Iroda akaratának.

Tettelbaum Joél satumarei főrabbi szerint a tapasztalat azt mutatja, hogy azok a hitközségek fizetnek legkevésbé, amelynek képviselői benn ülnek az Iroda választmányában is.

Freund Israel reghini főrabbi, gazdasági bizottság megteremtését javasolja.

A pászkalisztinek monopolizálása kellő övedelmet kell biztosítson az Irodának. A megalkotandó gazdasági bizottság parallel kell dolgozék az Iroda választmányával.

Spitz Mayer bistrifai főrabbi támogatja Freund főrabbi javaslatát, végül elhatározták, egy bizottság kiküldését, amely javaslatait majd az új vezetőségnek fogja megtenni. Ezzel a választmányi ülés be is zárult.

A konferencia megnyitása.

Hétfőn délbe nyitotta meg az Iroda választási nagygyűlést Wézel Albert főrabbi elnök. A terem ahol a gyűlés lefolyt, igen szerencsétlenül választották meg. A Bőriparosok szervezetének nagytérképében, egy mezuzánélküli teremben hívták össze az ortodox gyűlést. Távol a város centrumától, amelynek megközelítése igen körülményes és költséges volt. Fellépet a legelőbb delegátus előtt, hogy miért nem a cluj ort. hitközség székházában volt a gyűlés, ami még nagyobb felhívást kellett a cluj ortodoxia körében is.

Wézel Albert elnök részletesen beszámol megajltójában az öt éves ciklusról, amelyet ő vezetett. Szerinte az Iroda maximumát nyújtotta annak, amit egyáltalán nyújthatott és amit jelen körülmények között végezhetett. A munka azon z-ido nagy lértak nyomdokain haladt, akik hallatlan nagy áldozatok árán megteremtették az ortodoxiát.

Wézel főrabbi elnök ezután javaslatot tett arról, hogy hódoló táviratot küldjenek Károly király öfelségének, Tatarescu miniszterelnöknek és Ismandi kultuszminiszternek.

Határozati javaslatot fogadtak el ezután, amelyben tiltakoznak az egyre növekvő rágalmak és antiszemita hadjárat ellen, amelyet érzékenyen érez, az egész ország zsidósága.

Nagy és izgalmas viták az igazoló bizottság körül.

Elnök javasolja, hogy a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésével Krausz Mór alba-juliai főrabbi, Friedman Ferenc hitk. jegyző Targumuresről és Gábel Vilmost Cluj-ól biz-zák meg. Ezután beterjeszti az elnökség javaslatát az igazoló bizottság megalakítására. A javaslat robbantja ki az első nagy vihart. A delegátusok nagyrésze szavazást kér és azonnal három listát terjesztenek be.

Dr. Sebestyén József cluj delegátus szerint, a lelépő vezetőség küldjön ki egy bizottságot, amely javaslatot tesz a verifikáló bizottság tagjaira vonatkozólag. Friedman Ferenc Timisoara, ellenzi a javaslatot. Szófer Manó (Targumures) főrabbi szerint, valamennyi frakció köréből bizottság alakítandó, amely kijelöli az igazoló bizottságot. Dr. Krausz Israel bala-marei főrabbi, Dr. Mátyás Sibiu-i, Feldman József satumarei, Dr. Oáll Sándor somcutamarei delegátusok hozzászólása után, Dr. Klein Miksa cluj delegátus nagy lármába kezd beszédét, amelyben rámutat arra, hogy a 200 000 főnyi ardeali ortodoxia képviselőiben megjelent delegátusoknak békésen kell egymás között kiegyenlíteni az ellentéteket. Őt főrabbi kijelölését indítványozza, akik három lista alapján állítsák össze a verifikáló bizottság tagjait.

Berger Sámuel Targumuresi delegátus hozzászólása után, Reich Mózes medlasi főrabbi a bizottság tagjaira nézve tesz javaslatot, amelynek alapján a satnari, dej, sigheii, simleuli főrabbiakat és két világi delegátust, Feldman Józsefet és Drummer Sámuelit választották meg. A bizottság vissza is vonul és rövid tanácskozás után a következőket javasolják a verifikáló bizottságra: *Kunstleher Herman* sibiu főrabbi elnökletével: *Feldman József* és *Drummer Sámuel* (Salmar), *Sternbach Jakab* (Sigheii), *Léb Wolf* (Viseul-de-Sus) *Scharfstein Jakab* (Arad), *Rosenberg Henrik* (Oradea), *Ordentlich Ferenc* (Dej), *Ulnan Miklós* (Oradea), *Csengeri Mihály* (Simleul).

Nagy vihart váltott ki a beterjesztett lista, mivel az ardeali ortodox hitközségek egyik legteljesebbje, a cluj, egyetlen delegátussal sem képviselhetette magát. Izgalmas jelenet következik. *Janovitz Géza* és *Dr. Klein Miksa* cluj delegátusok felszólalnak a pódiumra és követelik, hogy néhány szélsőséges delegátus merev álláspontjával szemben, nem lehet az egész plénum óhaját melőzni. Követelik, hogy a cluj hitközség is kapjon megfelelő képviseletet a verifikáló bizottságban.

Wézel Gyula (Cluj) érthetőnek találja a cluj delegáció izgatottságát és szerinte sem szabad, az ország egyik legnagyobb hitközségét megszegyeníteni. Végül a plénum úgy határoz, hogy a verifikációs bizottságba beválasztják *Adler Sámuel* és *Weisz Gyula* cluj delegátusokat.

Ezzel a délelőtti ülés véget ért.

A hétfő délutáni ülés.

Egész délután folyik a verifikáló bizottság munkája. Itt látszott meg, hogy az egyes frakciók minden pozícióra milyen nagy súlyt helyeznek és egy egy delegátus igazolásánál, mennyire mérlegre teszik a "lehetőségeket", mert minden egyes szavazat latba eshet, amikor a nagy problémákra — főleg személyekre — kerülhet sor. A délután folyamán több ízben összehívott plenáris ülést végül este nyolc órakor nyitja meg Wézel Albert elnök a folytatódóan, beterjeszt a verifikáló bizottság jelentését, amely 280 mandátumot igazolt le.

Friedman Ferenc (Timisoara) beterjeszti az Iroda fenntartását biztosító anyagi kérdésekre vonatkozó javaslatokat.

Reich Mózes medlasi főrabbi kifogásolja, hogy a mai ülésen amikor a régi vezetőség mandátuma lejárt, nem lett új konferencia vezetőiség választva, ami a parlamentáris jogszokás szerint szükséges és kívánatos. Mélyen-szántó beszédben vázolja az Iroda nagy feladatait.

Hirsch Jakab bala-marei hitközségi elnök, elítéli azokat a javaslatokat, amelyek a kaorusz és taharé terhére akarják biztosítani az Iroda anyagi bázisát.

Dr. Mátyás Lázár Sibiu az a-lapszabályok szerint az elnöki állás örökös és így az elnök megválasztása, az a-lapszabályok szerint, annál is inkább illuzórikus, mivel az elnök megválasztása, öt évvel ezelőt is végleges volt.

Elnök szükségesnek találja ezután az ülést, felfüggeszteni hogy a jelölt listákra a pártok tárgyalásokat kezdjenek, hogy vagy egy egységes, vagy külön listák terjesztésének be.

Két óra hosszáig tárgyaltak az egyes frakciók kiküldöttjei, de megegyezni nem tudtak. Ezután *Scharfstein Jakab* aradi delegátus javaslatára a listák összevonását határozták el.

Akik jobban bírják idegekkel.

Ujabb várakozási idő következik. Az áskénáz delegátusok, akik rendszeres beosztással élnek és étkeznek, nem tudják eléggé követni azt a tempót, amelyet a salnari chassid hívek inaugurálnak. Akiknél nem létezik éjtel, vagy nappal, reggel, vagy este, egybefolyik az idő és kitűnően bírják idegekkel az "obstrukció", illetőleg azt a szabotálást, amelynek negatívumával szokták győzelmeiket keresztülvinni. Ezzel érik el eddig is legnagyobb sikereiket. Holra fárasztani a szembenállókat és így győztesen kerülnek ki — a küzdelemből.

Az ellenzék erőteljes hangon követeli a szavazást,

Rendőrség és katonaság a pódiumon.

Az atmoszféra egyre feszültebb lesz. A különböző chassid pártok néznek farkasszemet egymással. Erős kifejezéseket vagdosnak egymás fejéhez és úgy tetszik, hogy a bo rény elkerülhetetlen, amikor az eddig a gyűlésterem előtt tartózkodó rendőrség és katonaság bevonul az ülésterembe és felvonul a pódiumra is, ahol rendőrök és katonák foglalnak helyet, a nagytiszteleltű rabbik között és mögött.

Szomorú képet festett ekkor az a konferencia, amely hvallásánál és mennyiségénél fogva, az ardeali ortodoxiát reprezentálta és amelynek a mai súlyos időben olyan hangon és olyan hangulatban kellett volna tárgyalni, amely az időknak megfelelő és nem kifejezni az ellentéteket annyira, hogy külső erők avatkozzanak bele, a tárgyalások rendjébe. Több ön-fegyelem és önuralom kellett volna, amelyet e percben nem dokumentált az ardeali ortodoxia öt évenkénti összeülő parlamentje.

Freund Israel reghini főrabbi próbált a nagy zajban a két lista összevonása után a szembenálló felek között megállapodást a jelölt bizottság kiküldésére vonatkozólag békés megegyezést létrehozni. Heves lármá és tiltakozás között utasítják vissza a pártok a javaslatot.

Wézel elnök ezután elrendeli a névszerinti szavazást.

Most látszott, hogy mennyire hiányzik az, aki ilyenkor megmentette mindég a helyzetet. Hol van a boldogult emléktű *Fuchsz Benjámin* oradeai főrabbi, aki ilyen esetekben gyógyító ékesszólásával lecsill pította a kedélyeket és megtalálta a kaoszól kivezető utat. A delegátusok közül sokan említették nevét ekkor és az egész idő alatt is, mint aki nagyon hiányzik az ardeali ortodoxiának...

Névszerinti szavazás ugyan nem lett, de a zaj annál erősebben tombolt és a nagy tumultusban, amikor veszedelmessé válhatott a helyzet, messze hallatszik el a bala-marei népszerű hitközségi elnök *Hirsch Jakab* hangja: — *Melne Herren gehen wir nach-hause!*...

Szófer Manó Targumuresi főrabbi ismét kéri, az összrabbi kar nevében, meghatottságtól remegő hangon, hogy két listán szereplők, közös listáját fogadják el. A konferencia végül elfogadta a javaslatot, azonban a harciasabb salnari chassidok előlről kezdik idegölő szabotálásukat, úgy, hogy az elnök éjtél után, az ülést másnapra halasztja.

Wézel Albert főrabbit örökös elnöké választják.

A gyűlés beárása után, tovább folytak a tárgyalások egész éjszaka, sőt másnap délelőtti is, úgy hogy a keddi ülést Wézel Albert főrabbi csak déli 12 órakor nyitotta meg. Napirend előtt *Spiegel Dávid* salnari delegátus kér szót. Rámutat arra, hogy a tegnapi estei ülésen, olyan terrorisztikus eszközök vétettek igénybe, hogy a delegátusokat, a terem előcsarnokában álló rendőrség és katonaság nem engedte be a terembe. Gyakran igazolás után sem. Kiváló főrabbi voltak kiszolgáltatva a kívülálló erőszaknak. A moleztálás nem kímélte a salnari főrabbit sem. Szigorú vizsgálatot kér, s egyben kéri a pártokat, hogy mindenki delegáljon 3-3 embert a jelöltbizottság kijelölésére.

Gombos Simon margitisi delegátus, a din-tórák gyakori kiküldése és nagy költséggel ellen szólal fel.

Kaszner Mór Reghin felszólalásban kéri, hogy adjanak alkalmat a szabad akarat megnyilatkozására.

Javasolja, hogy az Iroda a jövőben melőzze a gyakori din-tórákat és azok nagy költségeit szüntesse be.

Friedman Ferenc Timisoara, nem tud elég elítélő szavakat találni, arra, hogy oda-jutott a gyűlés, hogy prominens rabbik és világi delegátusok tumultuózus jelentek központjában kerüljenek. Ne hirtük el a chilul hasém botrányokat és igyekezzünk inkább a megegyezést teid alá hozni.

Klein Jakab halmeul főrabbi arra kéri a béke érdekében, a gyűlést, hogy ve-

(Folytatása a 11-ik oldalon)

HETI GLOSSZÁR

Satumaretől—Clujig a főrabbi vonatán...

Egy ur jött el szerkesztőségünkbe és elmondta, hogy egy vonattal utazott a sátmari főrabbi-val, amikor Clujra ment, a Központi Iroda felé. És ez az ur csodálkozással mondta, hogy csaknem valamennyi állomáson sokszáz zsidó jött a vonatához és körülállták a főrabbit vivő vaggont és nézték a főrabbit, ha pedig őt nem lehetett látni, akkor magát a vaggont is. És a nem zsidó utasok nem tudták mire vélni ezt a képet, nem tudták megérteni, hogy Carei, Valea lui Mihai, Secueni zsidó népe, miért zárandokol ki, hogy egy enbert lásson, aki csak egy percig látható, amíg a vonat továbbmegy.

Ennek az embernek elmondottuk és most megismételtük azt amit mondtunk.

Ha cinikusak volnánk, azt mondanánk: egyszerű féltiszmus, ami zsidóknál tradícióellenes. Igen, nem egyezik a zsidó néplélekkel, hogy bálványozzon egy embert, hiszen a többezer éves zsidó történelem folyamán minden hőse a zsidó történelemnek, emberi értékekkel vált naggyá. Mózes, minden idők legnagyobb zsidója — azt állítják — a leg szebb emberi tulajdonsággal, a szerénységgel rendelkezett. Miért hát ez a féltiszmus? És éppen azok a zsidók, akik ruházatukban, hajviseletükben is ragaszkodnak a tradíciókhoz. Nem érthető ez...

Mi azt valljuk, hogy ez valóban nem „emberimádás” és mégkevésbé féltiszmus és nem a „tabu” nak zsidóvá való áttransponálása.

Egyszerűen és érthetően: a zsidóság retentív kultúrája, a mindennapi kenyéret. Jövője homályos és bizonytalan. Semhol sem lát reménysugart, sehohol sem lát egy erős kezűt, amely őt minden poklotól keresztül megvédené a körülötte tájékozatlan gyűlölettel szemben. De esendő és gyámoltalan ő is és nincs sehohol egy lelki „stíluspont” amelyben bizhat. De mégis! Ott van egy jámbor életű rebbe. Ezen a környéken a sátmari. Másutt meg megint más. Ő az, aki imádkozik, aki szoros kontaktust tart fenn a „Legfelsőbbel”. Az Örökkévaló „nagykövete”.

Ha felé száll, egy sóhaj akkor a többi imával együtt felszáll majd a mennyekbe. Ebben a földi létben már nem tud hinni, a szegény zsidó, mert látja, hogy az sok jót nem nyújt neki. Családja jövője bizonytalan, fia nem tudja mihez kezdjen, leányát férjhez adni nehezen tudja, kenyerre csak egyik nopról a másiktól van és körülötte tájékozatlan a Porunca Vremii és a többi usztók. De ott a „rebbe”.

Az indiai zsidók kék porcellán temploma

Maria Appellus, keresztény val'au olasz író, a rejtélyes Indiában ismeretlen ősi zsidó törzset fedezett fel.

— A második jeruzsálemi templom szétrombolása után, a 38. században a teremelés után, a Jordán partjáról utrakelt ötezer zsidó, aki háromévi gyalogos vándorlás után elérkezett az indiai vögyökösökbe.

Igy mondja ezt el Kotay, a zsidóváros főrabbija, aki szerint ugyanekkor vették meg alapját annak a zsinagógának is, melynek tizenkét kupolája emelkedik fel a Madura egének kristályos tisztaságába.

Mint a kollós védelme alatt a csibék úgy vonulnak meg szerényen köröskörül Kotay zsidóváros ferdelejtű, fekete váloított apró házacskaival, melyek az ősi templommal korban velekednek.

A pusztító fanatizmus, misztikus megszállottság hazájában gyakran feltűntek egy-egy domb csúcán, vagy völgykavilán mélyén a Kotayék zsinagógája, melyet a történelmi idők előtt ismeretlen rabbinus épített fel. Évszázadok óta több ezer ember él itt, míg

NEKÜNK CSAK KATZ-FÉLE SZÖVET KELL

MÁSUTT MÉG INGYEN
SEM FOGADJUK EL!

STR. AVRAM JANCU 1.

Bizonyos, hogy amikor látta továbbmennit a vonatot, amelyik az ő „nagykövetét” vitte, megkönnyebbült lélekkel ment haza, nyugodtan hajította ólomra szemét. Látta őt, vagy csak érezte, egy pillanatra jelenlétét és több önbizalommal megy napi munkája után, hinni és bízni kezd a jövőben. Kell a tömegnek, ennek a chassid tömegnek, ez a hit kell neki, mert nincs semmi más, ami zakatoló szívét és imbolygó lelkét megnyugtassa.

Nem szabad mosolyogni a vasútnál áhítattal bámészkodó tincses szakállas testvéreinken. Hiszen inkább irigyünk kell nekik, mert nekik mégis van valamijük, vagy valamilyük... de nekünk sincsen semmink, mi még enélkül állunk itt a világon... és még a tovarobogó vonatot sem bálmulhatjuk, mert a mi reményeinket már régen elvitte, egy... vonat... minden reményünk korán elrobbogott füstös furcsa élet-vonatunkkal...

Madagaszkár, óh! . . . .

A keleteurópai antiszemita, kezdve a városiakon és végezve Cuzán, csaknem minden egyes megnyilatkozásukon hangsúlyozzák, hogy volna egy gyönyörű része a földnek, ahova

nagyszerűen el lehetne helyezni a zsidó „földeségeket”. Nemrégiben Cuzán a bucuresti szenátusban küldte a romániai zsidókat Madagaszkárba, most pedig Beck lengyel külügyminiszter szenátusi expozéja nyomán, merült fel a lengyel zsidóellenes körökben mindhangosabban az az óhaj, hogy a francia fennhatóság alatt álló Madagaszkár szigetén engedjék meg a zsidók korlátlan letelepedését.

Zsidó részről nem nagyon lelkesedtek ezért a tervért, sem a múltban, sem a jelenben. A zsidó lelkesedés mindenkor egyedül és kizárólag Palesztina felé irányult. De most, ebbe a „madagaszkári” tervbe beleszólt a legilletékesebb ország is. A francia kormány tárgyalta a lengyel kormánnyal illetőleg a lengyel kormány kérdezte meg Párisi, mint szólna, ha a „földesleges” zsidó tömegek Madagaszkárra gravitálnának.

A francia kormány alapos és lényegbevágó választ adott a lengyel kormánynak és ez a válasz Cuzának is szólhat. Sem a klimatikus, sem pedig egyéb adottságok nem alkalmasak arra Madagaszkárban, hogy nagytömegű európaiat vegyen fel. De ennek dacára a francia kormány nem zárkózik el attól, hogy bizonyos tömegű lengyelországi bevándorlót

odakünn tomboló vallási viharok rázzák meg az országot.

A Madura buja síkságának kellős közepén, pálmák és pagodák alatt, a többi lakosoktól élesen elkülönítve, védelgyengülésben szenvedő házacskaiban, valószínűleg zsúfoltságban él itt egy sereg ember, aki megőrizte ősi házait, szokásait, ruházatát, ercsinét. A falu külseje ugyanolyan, mint a palesztinai községeké és magán hordja a zsidó jellegét.

De lelkületben és szokásokban is megkülönböztetve maradt fenn a 38. század ősi elmúlt zsidósága. A többi zsidó a vándoruton néhány külsőséget feláldozott az őt környező behatásoknak. Még Palesztinában sem maradt meg olyan ősinek a zsidóság, mint India pálmái alatt. Galléában a zsidók átvették a mohamedánok köpenyét, a druzok mellényét, a jaffai lakosság fehér kabátját, a Jordán beduinoknak vörös pspucsat. Itt mindez nincs meg. Az öregek ma is úgy ruházkodnak, itt, mint Áron, a fiatalok abban az öltözetben járnak, mint Izák.

Az asszonyok kora ifjuságukba gyönyörűek, az anyaság után kissé elhiznak, de Judith ruháját és Rebekka köpenyét viselik még ma is. Sok közöttük a szőke, nem ritka a vörös és az albino. Sápadi, szeplős arcukból mély, fekete szem villog elő, mely még akkor

is szép marad, ha az idő vihara nyomot is hagy a vonásokon.

Allattenyésztés a zsidó lakosság főtevékenysége. Az üzletekben kókuszolajjal főtt rituális ételkeket árúsítanak, melyekből minden tisztátalan állati zsíradékot távolartanak. A címtáblák héber felirásúak.

Az agyaglámpákban olaj ég, a törött ablaküvegeket rozsdás bádoglepakkal toldják meg. Egyszerű, patriarchális élet folyik az indiai zsidók között.

A zsinagóga belseje csupa ünnepélyesség. Minden el van zárva és homály ül meg a templomot. Az évszázados falakról, melyek valaha festve voltak, nedvesség és az idő lemosták a színt. Olyan zsirosan fényesek, mint az öreg fa. Az oszlopok és a padok is tisztán külsőt kaptak a kortól. A tetőről kovacsolt rézből készült, színes üveggel díszített érdekes lámpák függenek alá. A rabbi magyarázata szerint ezek a lámpák Salamon templomból vették a mintájukat.

Kék virágdiszes sárga porcellánból van a padló, a koreai művészet remekei, melyről senki sem tudja, hogyan kerültek ide! A közepűt emelkedő oltárra pompás arany és ezüst díszeket aggalott az évszázados áhítat. Az arabeszkkel díszített réz oltárkupolát nyolc sodrott bronzoszlop tartja...

Madagaszkárra engedjen, de csak azzal a fel-tétellel, ha a lengyel nép minden rétegéből jönnének bevándorlók és nem kizárólag zsidók.

Most már ezek után varsói hivatalos kö-röknek ez a véleménye, hogy a francia válasz után, nincsen sok értelme, tovább propagálni ezt a madagaszkári tervet, mert az minden komoly alapot nélkülöz és ezért el is fogja ejteni a lengyel kormány is. Nekünk nagyon tetszik a francia kormány nyilatkozatának az a része, amely azt mondja, hogy nem csupán zsidókat, hanem lengyeleket is ki kell telepíteni, mert jól tudja, hogy a kormány szívesen küldené a lengyel zsidókat a tropikus polóba, de tiszter is meggondolja, amíg a lengyel pa-rasztot oda „számúzná”. Otos válasz volt a francia, nem ártana, ha Cuzák is tudomásul vennék.

Kabos és Kárpáti kimarad-tak az olimpikonok emléktáblájáról.

A bázei Nationalzeitung egy nyilatkozatot közölt a napokban, amely arról szólt, hogy Tschammer Osten kijelentése ellenére, aki azt mondta annak idején, hogy minden győztes olimpikon nevéét megőrzik a berlini stadionban; *Kabos Endre* és *Kárpáti Károly* neve kimaradt a győztesek névsorából. Illetőleg csak arról a tábláról maradtak ki, amelyet a stadion falába vészték, a győzők nevével.

Budapesti zsidó lapok „híhetetlennek” tartják a sajtó lap értesülését és rögtön meginterjúvolták az egyik ismert budapesti sportvezért, aki ardeali hírforrásra hivatkozik, amikor azt mondja, hogy már értesült a do-logról. A „Népünk” is megírta már annak idején ezt a furcsa hírt és mi ismervén a né-metek elszántságát és következetességét, nem is csodálkoztunk rajta. Elvégre ha legkiválóbb tudósa, művészelt ragta ki, zsidóságukért és méghozzá kegyetlen könyörtelenül, egy vívó brjokéért vagy birkózóbajnokéért, nem fog hagyni rést útni betegesen-gonosz elméletén. Hiszen ezt az „elkendőzési” politikát ülik, már évek óta. Képesek ezek még gonoszabbra is. Példa erre: a zsidó *Ehrlich Salvansanja* százezrek egészségét adta vissza. Erre ké-pesek voltak azt mondani, hogy a „természe-tes gyógy mód”, jobb mint a zsidók széruma. Inkább haljon meg a sok „néptárs”, de a zsidó gyógyszerre nem kell. Késői utókor pszichiatereit majd terjedelmes tanulmányokat fognak írni arról, az örültségről, amelyet ma náciizmusnak nevezünk.

Kárpáti Károly azt mondja, hogy „ellen-keztek a sportszellemmel”, ha neve kima-radna. Naiv ember ez a birkózó. Azt hiszi, hogy ilyen szólam imponál a „bírák és hóhé-rok” népének. Nem imponál. Emberfeletti mó-don gyűlölik a zsidókat és ezért az elvéri, még a két budapesti zsidónak sem tesznek

A főpap brórátköpenyt hord, mely fölött Salamon tiaráját viseli. Méltóságjeljes külseje tiszteletet kelt a hívőkben.

A megrendítő istentiszteletről ezeket je-lenthetem:

— A templom megtelik hívőkkel, külön oldalon ülnek a férfiak és a nők. A lámpák vöröses fénye csak az első padsorokat világítja meg, a hátsó sorok homályban maradnak, mint Rembrand egyes képein. De a husz-harminc fejet, melyet látni lehet, a világítás fantasztikusan elváltatja, komor fénye mé-lyen bevésődik az arcok csontos beszögelé-séibe, ezáltal a körvonalak élesebben előtün-nek, a hus nélkül, mint a koponyáon... Szélesen, komolyan, ünneppélyesen száll fel a padokból a kórus éneke. Az előimádkozó az ótestamentum ősi nyelvén megszólaltatja a zsolnárokat, a hívők 4000 év előtti idiomában válaszolnak neki... Banatos, hosszú és mo-noton az ima, a versek végződése zokogásba fulladt. Így énekeltek talán a zsidók, mikor a Farsó elől menekültek, rabszolgák, akiknek Babylonban malomkereket kellett hajtaniuk. A zsidó nép egész drámája benne van ebben a panaszos énekben... Végtelen fájdalom van az imádkozók szemében és mélységes gyász ragadta meg az én lelkemet is...

engedményt. Kérlelhetően emberek, akiknél elvakultabban soha emberfia nem gyűlölte a zsidókat. A középtörli auo-de fék, fűzijátékok voltak azokhoz a gonoszságokhoz képest, amelyet a náciik elkövetnek; hiszen tízezer zsidó hősihalottat is levakartak az emlék-táblákról.

Amelék népe nem fog már egyhamar megjavulni és a nagy zsidó tragédia mellett, igazán gyöngye kis epizód a két magyaror-szági zsidó bajnok meilőzése.

Egy magyar ur — aki egy bochert kisegít

A salonta-oradeai vasútvonalon történt. Egy kocsiban „földöncsipett” a kalauz egy fiatal pajeszos gyereket, akinek jegye nem volt rendben. Tovább utazott, ahogy a jegye szólt és a vasut bős alkalmazottja, hivatá-sához híven, pótlizetésre szólította fel a fiut. Ugy gondoljuk, nem árulunk vele el titkot hiszen az olvasó amugy is sejtli, — a fiúnak egy banja sem volt. Hiszen ha lett volna, talán — sőt biztos — hogy a jegyet meg-váltotta volna rendszeren. A kalauz erélyes volt — a fiu kétségbeesett. Ijedt még a fiúnak nézett körül, várva, mintha valaki segíteni tudna rajta.

Egy elegáns ur állott az ablaknál és úgy tett mintha nem érdekelné az egész purparlé. Amikor azonban a vita mind hevesebb lett és a kis bocher könnyezni kezdett — meg-fordult és szó nélkül kezébe nyomta a hiányzó heven egynehány lelt. Sőt még a fiúnak pénzt is adott. Egy ismert ur, aki bennünket infor-mált, ott volt a kocsiban és elmondta, hogy ki volt ez a néma ur. Markovits Kálmán inandí földbirtokos, a bihor negyedik magyarság vezéregyénisége, régi dicsentri. Igazi ur, aki egy emberbaráti gesztussal megmutatta, hogy a nyilas és egyéb kereszties jelenleg divó mentalitással szemben, a régi magyar libera-lizmus híve és ezért megérdemli, hogy erről a kis epizódról, becsüléssel emlékezzünk meg e lap hasábjain.

Bankigazgató és uccaseprő

Nem új dolog amit irunk és nem is szo-kallan az, ami ellen tiltakoznunk kell. Ezuttal egy magyar parlamenti képviselő vetette fel az „eszmét”. De végeredményben teljesen mindegy, hogy e pillanatban hol fejlődött fel. Euttal Némethi Iure képviselő találta meg a peripatium mobilét. De holnap jön Varsó, azután Bécs és Bucuresți. Vagy tegnap voltak ezek a helyek, vagy holnapután jönnek. Mind-egy. A lényeg, tömören megformálva, a következő: Sok a zsidó bankigazgató és vál-lalati vezető, viszont kevés az uccaseprő, aki zsidó volna. De kevés a zsidó postás is, meg kevés a zsidó vasutas, villamoskalauz és bak-ter. És sok a zsidó direktor. Hát mi türés tagadás, van benne valami igaz. Valóban ke-vés a zsidó bakter és kevés a zsidó ucca-seprő. Ezt a „finom” antiszemitizmus mondja, amelyik nem radikálisan akarja elintézni a zsidók numerikus pozícióját, a gazdasági életben, hanem más eszközzel. Veszedelemes frazeológia, amely az első pillanatban sok nemzsidót lefegyverez.

Ha azonban alaposan utánanézzünk a do-lognak B. dapesten épen úgy mint a többi kelet és középeurópai metropolisban, akkor a következőket tapasztalhatjuk. Nem csupán azért nincsenek ilyen „alantas” foglalkozási ágaiban zsidók, mert nem akarnak menni, hanem mert a vasut, meg a posta nem veszi fel őket, de még uccaseprőnek sem vennék fel őket. Hiszen, hogy sok ezernyi zsidó existencia szívesen cserélné fel nincstelenségét egy nyugdíjas és bár kifizetésű, de biztos állásért. De nem itt van a kutya eltemelve. Ezek a „békés” zsidókérdésmegoldók azt mondják: a ma állásukban levő bankigazga-tók és vállalati vezetők ölték fel magukra az uccaseprői uniformist. Azoknak még tudnának helyet szorítani, hogy jelenlegi magas po-zíciójuk helyét engedjék át másoknak. Holott ezek a direktorok valós-inüleg többet tudnak és rátermettebbek, semhogy uccaseprők len-nének. És az sem bizonyos, hogy helyükre, nem-e olyanok kerülőnének, akik nem elég rá-

termettek erre a feladatra. Lennének zsidó kalauzok is, meg kézbesítők is, meg ucca-seprők is, de ne azt kívánják, hogy azok menjenek erre a helyre, akik talán másra hivataloltak

Ferde és hazug demagógia, amikor a hiányzó zsidó uccaseprőket reklamálják és a meglevő bankigazgatók helyét szeretnék fel-cseréltetni ezzel a tiszteletreméltó, de még-sem nagy kvalifikációt igénylő állással. En-gedjék csak a zsidókat az „alantas” foglalkozásokhoz is — menni fognak. De nem a vállalati vezetők, hanem olyanok, akiknek, vi-szont, még ezt a sovány kenyeret sem „gönn-nolják”. Így áthangszerelni a zsidó társadal-mat mégsem lehet... még ha ezernyi békés antiszemita is óhajtáná ezt...

Wolfgang von Weisl és az „Universul”

Mi soha nem támadtuk a revizionistákat, sőt többiben dicsértük bátorságukat és lelkes-ségüket. De egy irányban feltétlenül hibáztat-juk ténykedésüket. Jabotinsky azt hangoztatta Varsóban, hogy a lengyel zsidóság egyrészt a lengyel állam és a zsidóság érdekében „eva-kuálni” kell, azaz egyrészt el kell távozni az anyaországból. Természetesen ezt a len-gyel antiszemita nagy gaudiummal fogadták és lehetőleg fel is használják a zsidóság ellen. Egyszerű is ennek a lélektani magyarázata: amikor azt mondja a nem szívesen látott, hogy „menni akrok”, az udvariatlan ember, nem tiltolja örömet és alig várja már, hogy be-tegye az ajtót.

Ugyanez az eset Wolfgang v. Weisl-el az ismert zsidó íróval, a lelkes revizionistával. Ő is tett egy nyilatkozatot Romániával kap-csolatban. Ő is megmondta, hogy 300 000 zsidónak el kellene távozni Romániából. Ter-mészetesen ez a felelőtlen kijelentés nagy örömet keltett román antiszemita körökben. Meggondolatlan kijelentését felkapták az anti-szemiták és boldogan ujságotják: ugye maguk a zsidók is sokallják számukat az országban. Az „Universul” néhány nappal ezelőtt az új állampolgársági törvény szabványosságának mo-tiválásakor, azt írja, hogy sok százezer zsidó jogtalanul szerzett állampolgárságot az ország-ban és szószerint ezt közli:

— „A zsidó hitközségek, és a cioniz-mus reprezentánsai maguk is elismerik, hogy tal százszámban élnek zsidók Romániában és az ő becsülésük szerint is legalább 300 000 zsidónak kellene evakuálni. Ennyit a nem ki-vónatosak száma, ahogy azt a cionizmus jogos képviselői is megállapították”.

Ilyen hibát követ el tehát Weisl. Először is ő nem képviseli a Jewish Agencyt és nem képviselheti a cionista világszervezetet sem, mert hiszen az a szervezet, amelynek élén Jabotinsky áll, egyáltalán nem tagja a cio-nista világszervezetnek. Nekik nincs joguk a zsidóság nevében beszélni, mert ez a jo-gukat sem kívánállok, sem pedig a zsidó nép nem szankcionálta. A revizionisták, Jabotinskyval és Weislal együtt, nem tehetnek annyit jót, amennyit az ilyen kijelentésekkel árthat-nak. Nem is szabad beavatkozzanak egyes ország zsidóságának belügyeibe, mert ebből csak bajok származhatnak. Amire intő példa a lengyelek állásfoglalása és az „Universul”-é Bucuresți-ben. Nem mondjuk: még ha tudná-nak azonnal elég pénzt és elég területet biz-tosítani a zsidók egyrésztének, akkor még hangoztathatnák állásponinjukat. De nincs ho-ra és nincs mivel. Minden kapu zárva és minden pénztár üres. Minek bombasztikus frázisokat hangoztatni, minden cél nélkül? Ennél sokkal értelmesebb Wolfgang von Weisl. Hát mit akart akkor? Zavart kelteni? Ennél jobb zsidó! Mondjuk meg az igazat: meggondo-latlan-ág és felelőtlen-ség, olyan, amelyet nem vártunk tőlük és remjük nem fordult többé e-é

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucuresți-ben

KATZ orih. kóser restaurant
Bucuresți, str. Carol 32 I. emelet.

Állampolgársági revízió

Írta: Dr. Klein Miksa ügyvéd, Cluj.

L.

A parlament december 16-iki ülésén Pamfil Seicaru és társai egy 12 paragrafusos törvényjavaslatot terjesztettek elő: az állampolgársági listák revíziójára vonatkozólag, — amelyre nézve a Ház a sürgősséget is kimondotta — a Consiliul legislativ már el is készítette az idevonalkozó avizt, de sőt a belügyminiszter ur már ki is küldötte a vonatkozó körrendeletet a megyei prefektusoknak.

Érdemes ezzel a javaslattal alaposan foglalkozni, mert egészen bizonyos, hogy igen rövid idő alatt törvény lesz belőle és akkor már a kritikának a hangja is le kell szorítson, míg a javaslatot mai helyzetében őszinte kritikával illelhetjük.

Ez a törvényjavaslat: *korlátlan*. Nem az élet kívánja életbehívásukat. Sőtét gyűlölet terméke ez is, épen úgy, amint a gyűlölet hívta életbe azokat a többi törvényeket is, amelyeknek egyedül célja és hivatása: *béklyóba verni a zsidók aktivitását*.

Öt országrész egységesített állampolgársága.

Amidőn 1924 február 24-én a parlament elfogadta a „Lege privilegiate la dobândirea și pierderea naționalității române” című törvényt, — ez természetesen folyamán volt az új alkotmánytörvénynek. Szabályozni kellett az egységesített Románia területén 1918-ban talált lakosok állampolgárságát, hiszen az öt tartományrészen ötféle törvény volt életben. Ugyanebben az évben kellett szabályozni a nemzetközi konvenciók értelmében az utlevél törvényt.

Ebbe a complexumba tartozik a „Lege pentru reglementarea emigranților” is. (Mon. Of. No. 92/1925).

Ezeket a törvényeket a szükség, az élet, az állam életének normalizálása hívta életbe.

Nehéz és nagy munka volt ez, mert teljesen új alapokra kellett fektesse a 18 millió Románia lakosainak állampolgársági helyzetét és főleg egységessé kellett tenni az állampolgárság elnyerésének és elvesztésének a feltételeit.

Ominózus illetőségi kérdés

Minket ardealiakat a törvény 56 § a érdekelte elsősorban és ez megadta az állampolgárságot mindnyájunknak, akiknek 1918 december 1-én ilyen illetőségünk volt. (Apartinencia indigenatul). Bár ez a kifejezés megfelelt a trianoni békeszerződés szellemének és a kisebbségi békeszerződés 9 és 10-ik §§-nak, mégis mi már akkor reámutattunk arra, hogy az illetőség kérdése, a volt magyarországi jogterületen más szempontból bír jelentőséggel (toloncozás, betegápolási díjak fizetése, stb.) és nem volt alkotó eleme az állampolgárság elnyerhetőségének annál kevésbbé, mert az illetőséget bárki elnyerhette bármikor, ha egy községben adófizetési kötelezettségének öt éven át eleget tett. Éreztük, hogy ebből a megközelítésből baj fog származni sok emberre, mert főleg a háború kitörése óta a községi előjáróságok teljesen rendetlenül vezették a lakosok törzkönyveit. De mert az illetőségi hovatartozást az adófizetés tényével is lehetett bizonyítani, — a veszélyt nem becsültük túl nagyra.

Tévedtünk. A közigazgatási hatóságok a törvény idevonalkozó §-át a legszigorúbban értelmezték és ezrével tagadták meg olyanoknak felvételét az állampolgársági listákba, akiknek minden törvényes kelléke meg volt ahhoz, hogy felvétessenek.

Csak ép ezzel a formai igazolvánnyal nem rendelkeztek önhibájukon kívül, a hatóságok hanyagsága folytán, — mégis kimaradtak a listákból. Holott a törvény igazi szelleme az volt, hogy mindenkit fel kell venni a listába, akik itt éltek, itt születtek ezen a földön és nem voltak idegen állampolgárok, vagy nem optáltak idegen állampolgárságot kifejezetten. Ezt a princípiumot ki mondja a törvény 59 § a is, de mégis azzal a korlátozással, hogy itt születtek ugyan, —

de nem nyerhették el az idegen állampolgárságot. (pld. kiskorú volt stb.)

A formalizmus megöli a lényegét

A törvény végrehajtása rendjén azután kiderült, hogy a formalizmus megölte a lényegét, — nem érte el a célt, amely végett megalkottatott a törvényhozás által, vagy talán ez lett volna az igazi cél? ... Nem hihető!

Két ízben is lehetőség adatott arra, hogy azok, akik kimaradtak a listából, újra jelentkezessenek a listába való felvétel végett, — de a törvény formalisztikus hiánya miatt kimaradt szerencsétleneknek, — nem akart segíteni, ezek továbbra is kimaradtak a listából.

Közben megtörténtek olyan esetek, hogy a gyermekek felnőttek ilyen, katonai szolgálatot is teljesítettek és nem voltak állampolgárok. De nem voltak idegen állampolgárok sem, mert nem tartoztak semmiféle más állam protekciója alá sem.

De nem is optáltak más állampolgárságot sem.

Ennek dacára: nem voltak román állampolgárok sem.

Hogy minő lehetetlen helyzetek származtak ebből a szerencsétlenül megszüvegezett és még szerencsétlenebb módon végrehajtott törvényből, legyen elég lelemlítenem azt az ismert esetet 1925-ből, amikor a vezetésem alatt állott Zsidó fajvédő Irodának tudomására jutott, hogy lelkiismeretlen emberek Satumare, Someș és Maramureș megyék katonaköteles újoncát félrevezették és arra bírták rá, hogy mondjanak le egyszerű nyilatkozatban a román állampolgárságról, mert akkor megszabadulnak a katonai szolgálat alól.

A hadkiegészítő parancsnokságok vezetői — teljesen szabálytalanul — elfogadták a nyilatkozatokat és ezeket a szerencsétleneket a listákból kivették.

Ezek az ifjak persze ki voltak téve annak a veszélynek, hogy az 1915 március hó 20-iki és az 1925 évi imigrációs törvény alapján ki lesznek utasítva az ország területéről.

4300 existencia megmentése

Személyesen jártam be ezeket a megyéket és összegyűjtve az adatokat, feljelentést adtam be az Iroda nevében a hadügyminisztériumhoz és követeltem a vizsgálatot, követeltem az ifjaknak újra való sorozását és a lemondások érvénytelenítését, a hadkiegészítő parancsnokok megbüntetését. A feljelentésemnek meg volt az eredménye, mert a Roșcanu hadügyminiszter elnöksége alatt összeült tanács kéresem értelmében döntött és ennek folytán közel 4300 ember existenciáját mentettük meg és nem engedték őket hontalanná tenni. Hűségesen leszállták katonai éveiket, itthon maradtak családjaik körében és megszerezték részükre az állampolgárságot is. De egyben kiűztük ellenségeink kezéből azt a gaz régálmazó fegyvert, hogy ime a „Zsidók kivonják magukat a katonai szolgálat alól” stb. Sok száz és száz hiftestvérem volt ezek között már nős, több gyerek atyja, de mégis kötelességünknek tartottuk, hogy még akaratuk ellenére is megmentjük őket a kiutasítástól, és az ezzel járó nyomorúságtól és szenvedéstől.

De ugyanakkor felhívtuk a hadügyminisztérium figyelmét arra is, hogy sok ezren maradtak ki formál hibák miatt a listákból, akik már eleget is tettek a katonai szolgálatuknak

Miképen érünk el anod és fűtőáram megtakarítást?

Csakis a felülmulhatatlan és legújabb gyártmányu

„DURA -- OPTIMA“

Fűtőelemekkel és

„DURA -- REX“

Anodelemekkel

utobbiak 3 lámpás készülékhez, ennél nagyobb rádióhoz

„DURA--REX--TRIPLE“

háromszoros teljesítményű anodelemek révén. Legmagasabb kapacitás és legjobb minőség! Legnagyobb kényelem és megtakarítás! Minden viszonyeladónál beszerezhető. Technikai felvilágosítással szívesen szolgál.

DURA-MŰVEK R. T. Timișoara.

és kériük körrendelet kibocsátását a hadtestekhez, hogy ne engedjék meg a sziguranciának azt, hogy ezeket a határon rövid úton áttegyék. A katonai hatóságok — dicséretükre legyen mondva, — ezt a kérdést az állam magasabbrendű szempontjából kezelték igazságosan és törvényesen. Ugyanekkor a belügyminisztérium a fülebojját sem mozgatta meg a benyújtott memorandumokra. Egyetlen belügyminiszter sem akadt 14 év óta, aki ezt a kérdést az alkotmány szellemében akarta volna megoldani.

Kénytelen vagyok egy másik súlyos visszaélést is feltárni e helyen.

Ismeretlen érdekeltek felebbezése.

A törvény a listákat hivatalból készítette el és az érdekelteknek felebbezési jogot biztosított a közigazgatási előjáróság határozata ellen a Curtea de Apel mellett működő Comisióhoz. Ugyanilyen jog illette meg a belügyminisztert és az ügyészséget is.

Érdekelte alatt természetesen azokat lehet érteni, akik kérték a felvételüket, de semmi esetre sem az antiszemita csoportokat, a Petru Major egyesület diábjait. Már pedig itt Clujon megtörtént, hogy a listába már felvett és zsidós nevű állampolgárok ezreit nyomtatott blankettán, ismeretlen tartózkodásu és lakhelyű emberek felebbezték. Jóllehet a felebbezők semmi adatot fel nem hoztak az illető állampolgár ellen, a Comisió évek mulva afdász utján történt idézés után helyi adott a felebbezéseknek és törölte őket a listából. Évek után jutottak ily módon ezek és ezek abba a helyzetbe, hogy elvesztették a már egyszer megszerzett állampolgárságukat. A Cassálához beadott recurzusok azonban csakis a Camera de Consiliu-ban nyertek elbírálást és mert minden szakértelem nélkül voltak megszerkesztve és mert nem mutattak rá a jogszabálysértésekre, el lettek nagy részben utasítva. Ezek a szerencsétlenek ma is a listákból kirekesztve élnek, mert úrvük „res judecata” értékkel bír. (Decr. Nr. 1295).

(Folytatjuk).

— Hitler köszönetet mond. Berlin. Rudolf Hess, a kancellár helyettese, Gustloff özvegyét fogadta Münchenben, amikor az asszony Churból, a Frankfurter per tárgyalásáról visszatérőben volt. Hess megköszönte Gustloffnének, azt a „méltóságteles viselkedést”, amelyet a tárgyaláson tanusított, amelyvel nem csupán férje emlékének, hanem az egész nemzeti szociállista németiségnek tett szolgálatot.

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek.

Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant, megvédi fertőzések ellen.

Vigyázzon nehogy utánzatokkal kiszolgálják!

Beck lengyel külügyminiszter érdekes nyilatkozata a zsidókérdésről

A lengyel szenátusban nagy külpolitikai expozé tartott Beck József ezredes, a lengyel külügyek intézője és többek között a következőket mondotta:

— Genfben szöbáhoztuk a lengyeleknek adandó gyarmatok kérdését. Ez a probléma részben összefüggésben van a lengyel zsidóság kivándorlásával. A lengyel külpolitikának ez elég sarkalatos pontja, annál is inkább, mert hiszen a zsidó tömegek nagyrésze, amugy is Palesztina felé gravitál, ahol fel akarja építeni nemzeti otthonát. De a zsidó kivándorlás kérdése, nem pusztán egy palesztinai emigrációs kérdés, inkább európai probléma, illetőleg pontosabban, kelet-európai kérdés, mivel ezeknek az államoknak lakossága olyan gazdasági elhelyezkedést keres, amely a zsidóság existenciális lehetőségeit a minimumra redukálja. Különbösen a közvetítő kereskedelem az, amely különben a lengyel zsidóság zömét al-

kolja, van veszélyben és ezek keresnek gyermekük részére új életlehetőségeket és érzik ök maguk is, hogy ezen az új generáción csak a kivándorlás segíthet.

Beck külügyminiszter ezután a gyarmatoknak, mint nyersanyagot szállító lehetőségnek kilátásairól beszélt. Nem beszélt azonban Beck arról, hogy miképpen fogadják Genfben a terveket és azt sem mondotta meg, hogy a legközelebbi genfi ülészekon, mennyire fogja szorgalmazni a gyarmati kérdést és azoknak az országhatároknak megnyitását, amelyek a kivándorlók számára megnyitásra várnak. Zsidó parlamenti körökben viszont kihangsúlyozták hogy Beck külügyminiszter részletesen beszélt a zsidók kivándorlási szükségéről, azonban egy szót sem említett arról, hogy mennyire elismeri a zsidóságnak azt a jogát, hogy teljesjogi tagjai legyenek, az államrendek és teljes jogegyenlőségét élvezzenek.

Az amerikai Joint jelentése szerint:

Az oroszországi zsidóságnak nincs már szüksége a külföldi zsidóság anyagi támogatására

Külföldi segítséggel a szovjetunió területén külföldi zsidókat is lehetne telepíteni. — Az orosz zsidóság évenkénti 40.000 zsidó telepítést követel Birobidzsánban

New York. A napokban az amerikai „Joint Distribution Committee” vezetősége a new yorki Astor Hotelben gyűlést tartott, amelyen az Agro Joint (az oroszországi zsidó ujjáépítés amerikai szervezete) vezetője: dr. Joseph Rosen kijelentette, hogy az oroszországi zsidóknak már nincs szükségük a külföldi zsidók anyagi támogatására. Hasonlóképpen nincs szüksége a birodzsáni telepítésnek sem külföldi támogatásra. Ehelyett külföldi segítséggel a szovjetunió területén le lehetne telepíteni külföldi zsidókat, mint ahogy a szovjetunióban még ma is fennállanak a telepités és bevándorlás lehetőségei. Ha még nem nyitották meg a szovjetunió kapuit a bevándorlás számára, akkor ezt a nemzetközi helyzet feszültségének kell tulajdonítani. Mihelyt ez a feszültség megszűnik, sor kerülhet egy nagyméretű oroszországi bevándorlásra.

Ezzel a híradással egyidejűleg közlik Moszkvából, hogy a szovjetunió zsidó ujjáépítésének bizottsága a KOMZET egyik legutóbbi ülésén Boris Trockij biztálta a birodzsáni munka tempóját. Szerinte az új zsidó köztársaság nem jöhet létre abban az esetben, ha évente mindössze 7-8 ezer zsidó telepítenek Birobidzsánba. Legkevesebb 30-40 ezer zsidót kell minden évben elhelyezni ezen a területen, hol munkalehetőség kell adni számukra a terület ujjáépítési terveihez.

Trockij közölte továbbá, hogy 1937 január elsejétől kezdve Szovjetországnak belső vándorlásának ügyei nem az egyes nemzeti

ségek ilyen hatásköre alá fog tartozni, hanem központosítani fogják egy Moszkvában székelő néphivatalban. Ez a hivatal fogja kezelni a zsidó autonóm ország ujjáépítési ügyét és ugyancsak innen fogják irányítani a Birobidzsánban való bevándorlást.

Gusztáv király és a zsidó Nobel-díjas Dr. Löwy professzor

Stockholm. Amint az minden évben szokásos, ez évben is, a Konzerthaus nagytermében volt a Nobel díjak szétosztása. Az ezévi Nobel díjak közül egyet Dr. Löwy Ottó gráci egyetemi tanár kapta, aki a díjosztáson szintén részt vett. Az ünnepségen Hammerskiöld miniszterelnök üdvözölte a megjelent 2000 vendéget, valamint az ünnepi leket. Beszéde folyamán rátért az örökös Nobelnek végrendeletére, amelyben kifejezetten meghagyta, hogy a díjakat fajra, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül osszák ki. A testvériség szelében történik a díjak elosztása, s ezzel hiúk maradnak a díjosztó bizottság tagjai az örökös intencióhoz. A miniszterelnök beszéde után prof. Lijestränd méltatta Dr. Löwy tudományos működését orvosi szempontból és azután német nyelven megköszönte Dr. Löwynek szentális lefedését.

Ezután átvette Dr. Löwy V. Gusztáv király kezéből a bírókos diplomát és arany-

A lelki egyéniség önállósága . . .

Sok milliórd idegsejt összjátéka, évmilliók mult, faj fejlődés és ehhez mérten elenyészően rövid egyéni élet, egyéni fejlődés szabja meg a lelki egyéniség és a lelkes én minden megnyilvánulását, amelyben értelem és érzelem együttesen alkotják az emberi elme világát.

Az egyéni rövid élet — amely átmeneti értelemben vett — csak úgy tehető boldoggá, vagy elviselhetővé, ha egészségünket megőrizzük. A világhírű Gastro D., amely az amerikai gyógykönyv kivonatával készül, amelyet három szentális tudós fedezett fel, a leguylosabb gyomor- és bélbajok, valamint epe-, vese- és májzavarok esetében rövid kúra után a legjobbnak eredményeket mutatott fel, amit sok ezer hála- és köszönőlevél igazol.

»Gastro D.« kapható az ország minden gyógyszerárúházaiban és drogériáiban, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvét mellett C-ászárr E. gyógyszerárúházaiban Bucuresti, Calea Victoriei 124.

örmei, a közönség pedig feltűnően sokáig és lelkesen tapsolt. Henry D. ile előkelő angol tudós, aki mult évben kapott Nobel díját szintén most vette át, az előző banketten diplomáját és Dr. Löwyt, mint „kollégáját és mesterét” üdvözölte, akihez 35 éves barátság fűzi.

A díjosztásán jelen volt Dr. Ehrenpreis Márkus svédországi főorvos is. A stockholmi zsidó diák-klub, elnöke után tisztelgő látogatást tett Dr. Löwyéél és hódoló iratot nyújtottak át neki.

— Az algéri zsidók szomorú helyzete. Paris. A jobboldali beállítottságú „L. Orare” c. lapban Georges Zwaco tollából érdekes cikk jelent meg az algéri zsidók helyzetéről, 1870 óta, amikor a franciák egyenjogusították az algéri zsidókat, minden egyes arab nyugtalanság azzal a felszóval kezdődött: *haldí a zsidókra*. Ugy te-intettek a zsidókra, mint a hódító franciák előrelőtt őrséire. Most még könnyebb az uszítónak, mert világszerte elég zsidóellenes a hangulat. Polytonosan a gazdag zsidók kifosztását hangsúlyozták, holott az algéri zsidók tulajdonképpen többsége a legnagyobb nyomorban él. Ejjeten örvendetes körülmény, hogy az arab és zsidó ifjú ág körében szorosabb kapcsolat létesül, azzal a céllal, hogy benszűlőttek fokozottabb önállóságot kapjanak a politikai életben. Ezzel szemben a francia jobboldali pártok, mint a Croix de Feu és a Parti Populaire Français Algéri választották agitációjuk főpontjává, ami még jobban kiélesítette a lakosság közötti ellentéteket.

— Arab propaganda Jugoszláviában. Belgrad. A szerial arabok genji képviselője előadást tartott Sarajevóban. Anticionista propagandát kezdett a bosnyák fővárosban. *Enir Arslant* bizonyos körök nagy örömmel fogadták, bár a boszniai mozlimoknak semmiféle kapcsolatuk nincsen a palesztinai mohamedárokkal. Inkább abban taláhatunk magyarázatot, hogy a boszniai mozlimok meglehetősen antiszemiták, aminek dokumentálására kitűnő alkalom volt Arslan látogatása.

— Egy külön kanadai milliomos végrendelete. Toronto. Tíz évvel ezelőtt elhunyt egy gazdag kanadai milliomos, Charles Miller, aki meghagyta, hogy az az anya kapjon tíz év múlva félmillió dollárt az örökségéből, aki a legtöbb gyereket szül ebben a tíz évben. Hat asszony pályázott, akiknek egyenként 9-9 gyermekük van élő, s akik mind ebben az utolsó tíz évben születtek. A hatodik asszony, Kenny névű azonban azt követeli, hogy neki adják a díjat, mert neki 11 gyermeke született, de ezek közül kettő meghalt, akiknek anyakönyvi adatainál Kenny volt írva, Kennyt helvett. A bíró nem tud dönteni, dacára annak, hogy az öt asszony megelégedne azzal, hogy egymás között elosszák a félmillió dollárt, viszont Kenny asszony az egész félmilliót követeli, legfeljebb 100.000 dollárt adna a többieknek. A vita — bár a közvélemény szerint, az egész verseny immorális, — nagy érdeklődést kelt világszerte.

Sok az árunk!

Nagyon olcsón árulunk!

Nőiszövetek, selymek, barchetek, vászon és damasztárak, asztalneműek nagy választékban

KERTÉSZ női divatáruház
Oradea, Piaja Regina Maria 1

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelenésével engedjük meg.

Naptár 5697

Péntek: Tevelh 18, jan. 1.

Szombat: Tevelh 19, jan. 2.

Heil szidra: שמ"ת

Heil haftóra: הכנסים ישרש

Szombat kezdete:

Bzlet bezárás 4:32

gyertyagyújtás 4.42

Isteni estelet kezdete 4:55

Szombat befejezése 6.00

Kilencedik évfolyamunk elé...

A mi mérlegünk

A naptári év végén mérlegeket szoktak csinálni a vállalatok. Most, hogy a „Népünk” is kilencedik évfolyamába lép és így kötelező a tízéves fennállásának jubileuma felé: nekünk is illik, hogy „mérleget” készítsünk. De nekünk nem nehéz a mérlegnek anyagi része. Vagyont nem gyűjtöttünk, mindenestre annyi tény, hogy hatalmas áldozatkészséggel és sok sok lemondással sikerült biztosítani a lap szilárd anyagi bázisát, amely nagy szó egy olyan téren, amelyen sok hamar és dicsőitlenül megszűnt zsidó ujság jelzi azt a harcot, amelyet meg kell vívni, egy zsidó sajtóorgánumnak.

De amilyen szerények anyagi eredményeink, annyira büszkék vagyunk azokra az erkölcsi értékekre, amelyeket sikerült akkumulálni olvasóink lelkében. Gyakran felénk jöttek ez a megértés szeretet, de nem szoktunk kérkedni vele. Furcsa is volna, ha gyakran kiönnénk a lap hasábjaira azzal, hogy: ugye mennyire szeretnek bennünket és milyen jó lap is vagyunk. Ez talán még komikus is volna. Nem kell dicsőítenünk magunkat, legfeljebb azok az eisner levelek és szavak, amelyek az állandóan hozzánk jutnak, megacéozzák erődöt és kedvünket és újabb erőt adnak a további munkára és harcra.

De ha már kilencedik évfolyamunkat kezdettük, méltó megemlékezni a „mérleg” aktíváról, nem hallgatni el, annak az André Grünfeld vincennesi (Szojna-megye) franciaországi előfizetőnk nevét, aki a napokban a következőket írta egy levélben:

— Idemellékeltem küldöm az Önöknek járó összeget, amellyel 1937 július 1-ig ki van fizetve előfizetésünk és olvashatjuk zavartalanul lapjukat. A „Népünk”-et annyira megszereltük, hogy való ágon lelki táplálékunk lett. A jószágos Isten áldását kérjük a tisztelt szerkesztő égre és sikeres további működésére...

És fel tudnánk sorolni még egymásután: azt a Mexikóba elszármazott oradeai zsidó tesztőrünket, népszerűt G. Jozé, aki először a levele mellé egy 18 dollárról szóló csekket is küldött és arra kért bennünket, hogy Ardealban lakó apjának is indítsuk meg lapunkat. Vagy triunk talán arról a palesztinai előfizetőnkéről, aki a Banco Palesztina bank csekkjével bízott ki köszönő és áldozó levelet. És ezeken az „exotikus” előfizetőnkön kívül, soroljuk fel azok százait, akik spontánul jönnek Csehszlovákiából, Jugoszláviából, Magyarországról, hogy megrendeljék lapunkat?

S ha mindezek után azt hinné az olvasó, hogy ez akkor egy „brillians” üzlet, azoknak álljon itt igazolásul, hogy sokszáz példányunk megy el a világ minden részébe, magyarul olvasó egyetemi hallgatóknak, hogy a menzákon, a keserves munkanapok pihegőit arra használják fel, hogy odakövésoljuk őket a zsidósághoz, a betű hallatlan erején keresztül. Meg a kis fülust jelszó apró bocherjel, miként fáják betűinket amelyet kilenc éve minden ellenszólóalátás nélkül küldünk nekik. Amíg a sok előfizető, végeredményben aprópénzzel honorálja er-

jesztésünket, addig mi sohasem feledkezünk meg kulturafeladatunkról, a melyre a betű kötelez, a Betű — és a zsidó szio.

Ez a mi „töknék”, amelyet nyolc év alatt felmutathatunk. Hatalmas és átalakító végzetlenül sokra értékelt őrke ez. Igen, a felénkmaradó szeretet és megbecsül és ad erőt és kitartást, a további munkára. Ezért küzdünk továbbra is folyton az antiszemitizmus ellen, amelynek hullámai enyeléssel fenyegetik egész népi létünket. De erőt ad ahhoz is, hogy saját hibáinkat is ostorozzuk tovább hiben és kitartóan zsidó létünk jobbrafordulásáért.

A „Népünk” a népünkért harcol és népünk fiait szeretettel istápolják a „Népünk”-et. Ez a mi mérlegünk eredménye, amelyet most, hogy kilencedik évfolyamunkba lépünk: ime feltárunk olvasóink és előfizetőink tízezrei előtt!

— Dánia miniszterelnöke érdeklődik Palesztina iránt. Kopenhágában a Palesztinából a skandináv országokba küldött S. Kinnovitz meglátogatta Kopenhágában a felölös államférfiakat, akik előtt vázolta Palesztinának jelenlegi kulturális, politikai és gazdasági helyzetét. A dán lapok tudósítónak is adott interjút, s a legtöbb ujság hatásos cikkekkel és nagy kommentárokkal közölték a cikket. Dr. Kinnovitzet a dánia cionista szervezet elnökével, B. Sorral együtt fogadta Th. Stauning miniszterelnök. Egyidejűleg emlékirat is adott át a miniszterelnöknek. A tárgyalás a jó barátságok atmoszférában folyt le. Elhatározták, hogy egy 50 — 60 000 dán korona értékű teljes berendezett tejtermelő oparátust fognak küldeni Palesztinába, amely a világ legelőkeltebb tejtermelő országának készültéit fogja feljutatni a palesztinai österrelőkhöz, hogy azt mintaképpül használhassák. Elhatározták továbbá, hogy a két ország között kereskedelmi kapcsolatok is kímélyüljenek.

— Az Utának nagy bojkott-vesztésegei vannak. Berlin. A legnagyobb német filmvállalat az Ufa a napokban tartotta meg évi közgyűlést, amelyen bejelentették, hogy ez évben sem tudnak dividendát fizetni, mert világszerte a bojkott továbbra is elég intenzív és az ebből eredő veszteségek oly nagyok, hogy a belső üzlet nem tudja fedezni a külföldi veszteségeit.

— Liga alakult a Palesztina mandátum védelmére. New York. Jakob H. Hias, az amerikai cionista vezető, ligát alapított a Palesztina mandátum védelmére. A liga célja, az amerikai széles néprétegeket felvilágosítani a palesztinai mandátum jelentőségéről és az angol kormány vállalt kötelezettségeinek betartásáról. A new-yorki „World Jewry” legutóbbi számában jelent, hogy a liga gyors tempóban növekszik. Már nem csak New Yorkban, hanem Chicagóban, Pittsburgban és Cincinnatiában is alakultak hasonló ligák. A „Pen-Ilvan” hotelben nagy gyűlést tartottak, amelyen az az ujságró is résztvett, aki annak idején az amerikai szenátorokat elkísérte Palesztinai utakra. A liga élén jelenleg Dr. Michel S. Fischer áll.

Kellemesen,

gyorsan és jól

borotválkozik,

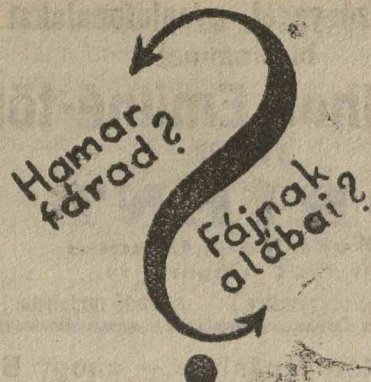
ha

„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S. A.
Alba Iulia.

Vegyen „Aesculap”
talp betétet

— Hetvenötödik születésnapját ünnepli Dr. Behrend Pick a híres német-orosz zsidó numizmatikus. Pick itt tanácsos negyven éven át vezette az 1712-ben alapított gothai éremgyűjteményt, amelyet az ottani hercegi kastélyban rendeztek be és amely a 19-ik század közepéig, a legteljesebb német éremmúzeum volt. 1931-ben nagy ünneplésben részesítették a híres zsidó tudóst, aki korábban egyetemi tanár volt Zürichben és Jánában. 1935-ben a Royal Numismatic Society Londonban nagy aranyéremmel tüntette ki. Jelenleg a tudós óhéber érmek megfejlesztésével foglalkozik és már eddig is új jelentőséget magyarázott a falái érmek felirataiban.

— Ki akarja a háborút? A „Völkischer Beobachter” legutóbbi számában beszámolt arról az előadásról, amelyet Henry Hamilton Beamish angol kapitány tartott a berlini egyetemen „Ki akarja a háborút? A világveszedelem” címen. Beamish alapította meg a „The Briton” című völkisch egyesületét és ő volt az, aki a „Who's Who?” jelzőt ezzel egészítette ki, hogy „Who's Who?” lett. A nemzeti szocialista hivatalos lap. Különben a következőket írja az előadásról: A kapitány előbb történelmi visszafordulást vet a hur-háborúra. Azután az afrikai gazdasági helyzettel foglalkozott, amelynek minden aranya és minden kis zsidó kezében van. Körülbelül két millió fehér bőrű ember él a fekete földrészen és ezek 7% a zsidó. De azért az orvosok 90% a, a jogászok 60% a zsidó, valamennyi mozi, színház, bánya, szálloda és kereskedés, zsidó kézen van. Dazára annak, — a kapitány szerint — hogy a zsidó minden morális alapot nélkülöz. A zsidó mindig üldözésről beszél és fejrel holott a világ népei az üldözöttek és a zsidó az üldöző. A világon szeretször zsidó nép éjjel-nappal azon dolgozik, hogy világ-háborúba kergesse a népeket. Meg akarja akadályozni, hogy Németország ujjáépüljön és hogy a többi népek példát vehessenek erről az ujjáépítésről. A zsidók végcélja, hogy „elintézzék” az árjákat és hogy összeomoljon az egész nyugati kultúra, sőt általában minden kultúra összeomlására törekszik. — (Ezt írja a német hivatalos lap azon a címen, hogy egy angol kapitány a berlini egyetemen ilyen tónusban tartotta meg előadását. Hova súlylydi a berlini egyetem, hogy ilyen öröklésgek hangozhatnak el falai között? A zsidók avariák a világháborút és ők akarják minden kultúra halálát? No és mit akarnak akkor a németek? A szerk. megjegyzése).

— Bernát Béla, a Banca Ardeleana cluj központjától ismét visszatért régi állomáshelyére Oradea, a fiók élére. Néhány nappal ezelőtt megemlékezünk arról a veszteségről, amely az oradeai közgazdasági és zsidó közéletet érte Bernát Béla bankigazgató Clujra való távozásával. A Banca Ardeleana felsőbb igazgatóságának újabb rendelkezése értelmében, a közszerepeiben álló direktor ismét visszatért az oradeai fiók élére, mint annak vezetője. A hír, általában örömet keltett az oradeai zsidó társadalomban, annál is inkább, mert úgy az igazgató, mint felesége, a legtevékenyebben veszik ki részüket a zsidó karitatív és más intézmények működésében.

Perzsaszőnyegeket, gyapjúfonalakat
bizalommal
Schulhof Emilné-től
vegyen
ORIENT
Szövőiskola Oradea
Str. Ep. Clorogariu 14.
Szakszerű szőnyegjavítás! Állandó tanfolyam!

— Zsidók Japánban — ahogy Berlinben látják. *Berlin.* A Deutsche Wochenschau a következőket írja legutóbbi számában. A különben oly tisztánlátó japánok ugyilátszik a zsidók kérdés lényegét nem értik meg, bár látják, hogy mennyi bajt okoznak Európában és Amerikában. Példa erre: nemrégiben a gazsátlak *Josef Rosenstockot*, a manheimi opera volt igazgatóját, hogy vezesse a legnagyobb japán orchestrert. Nemrégiben még a zsidó kulturszövetség estélyeit rendezte Berlinben a „szabadkőműves” Rosenstock. Március 1-én *Dr. Paul Weingarten*, a bécsi Eneakadémia igazgatója ment Japánba, ahol két éves szerződést kapott, hogy a tokiói zenekadémia zongora szakosztályát vezesse. De zsidó közgazdászokat is importál Japán Európából. A „zonzsidók” importjának reklámját *Strota Leo* zongorista vezeti. Japán tehát az új generáció nevelésénél a kiválasztott nép egyes tagjait veszi igénybe és nem veszi észre, hogy ezzel a japán nép egészséges törzsét veszélyeztetik.

— Az antiszemizmus patológikus fenomén — írja egy bécsi katolikus újság. *Wien.* A Paulus Werke főtájjára Johannes Oesterreicher lapjában, a „Die Erfüllung”-ban jelentős katolikus szerzőtől cikkek jelentek meg, többek között J. Marlain professzor Párisból, aki írja, hogy az antiszemizmus, egy patológikus fenomén, amely Ábrahám, Izák és Jákob népét tönkre akarja tenni. Az elkeseredett antiszemizmus harcol a keresztény gondolat ellen is. P. Th. Michels salzburgi egyetemi tanár azt írja, hogy Pál apostol szerint, a zsidók barátja kell lenni. Egy népnek sincs joga őket elnyomni. A szerző maga „Clon bölcseinek jegyzőkönyvé”-vel foglalkozik és szembeszáll vele, annak minden hazugságával és ferdteliséivel.

— A németországi zsidó kishitebankok központi szervbe tömörülnek. *Berlin.* A zsidó kishitebankok országos ülést tartottak Otto Eskeles elnöklétével. A gyűlésen részt vett Noel Aronovici is, az American Joint Reconstructions Fundation vezetője, aki arról tartott előadást, hogy a németországi zsidó kishitebankok felszámolásának módját még jobban ki kell szélesíteni, a körülményekre való tekintettel. Különböző jelentések alapján megállapították, hogy ebben az évben 4000 zsidó existenciát segítettek ki, különböző kölcsönökkel 750.000 márka értékben. Megállapították, hogy sürgősen szükséges ez összes ilyen kis bankoknak egységes szervezetbe való tömörítése és a nyomor növekedése folytán egy külön gemilász chessed pénztár létesítése. Aronovici, a Fundation főtájjára hangsúlyozta, hogy smennyiben a németországi segélyszervek működése megkívánja, az amerikai Joint hasznandó további támogatást nyújtani ennek a fontos zsidó szervnek.

— Eden angol külügyminiszter nyilatkozata Beck lengyel miniszterrel való tárgyalásairól. *Londonból jelentik.* Az angol alsóházban Anton Eden külügyminiszter, Casale képviselő interpellációjára informálta a Házat, Beck ezredes, lengyel külügyminiszterrel történt, Palesztinára vonatkozó tárgyalásairól. A tárgyalások főleg akörül folytak, hogy tekintettel a Lengyelországban állandó fokozódó népesedésére, az angol kormány bizonyos eryhítésekkel vigyen keresztül a palesztinai bevándorlási korlátozásoknál Lengyelország javára. Beck külügyminiszter ama óhaját jutatta kifejezésre, hogy a lengyel állampolgárok kivándorlását a régi mértékben engedélyezze az angol kormányzat Palesztinába.

— Salonikiban nagy palesztinai propaganda folyik. *Salonik.* December 7-én előadták a Keren Hajesod filmet, az „Igéret földjét” amelyen résztvett N. Tslpuras macedonai kormányzó is s résztvettek azon a polgári, katonai hatóságok is és a szellemi élet kiválóságaival. Számos konzul is résztvett, többek között a brit konzul is. A Keren Hajesod képviselője, Dr. Izrael Auerbach nagy beszédet tartott amelyben a zsidóság hálóját tolmácsolta Metaxas miniszterelnöknek, akit többiben tett szimpátia nyilatkozatot a zsidóság irányában és pozitív irányban is levékenykedett, hogy megkönyvitse a görög zsidóság helyzetét. A kormányzó fogadta Dr. Auerbachot, aki a legnagyobb szimpátiával viseltetik a zsidó újjépítő munkával kapcsolatban, amely Palesztinában folyik. Auerbach dr. meglátogatta a macedonai főkörményzóság politikai osztályának vezetőjét Leccost is, valamint Leonardidest, aki Macedoninának és Tráclának sajtóosztályát vezeti. A látogatásokat a görög elöljáróságok szívélyesen viszonozták.

— Lengyelországi hírek. *Varsó.* A vilnai lengyel színház tagja, Piotr Stankiewicz gyanútlanul haladt az uccán, amikor meglátnak antiszemita diákok és előbb szavakkal inzultálták. Amikor a színész illiakozott, a támadók revolvert rántottak és lövésekkel súlyosan megsebesítették a színészt, akit sebével kórházba szállítottak. A grodnói bíróság a nemzeti demokrata párt két tagját, akik a „TOZ” zsidó egészségügyi intézmény grodnói háza ellen bombamerényletet követtek el márciusban, három-három évi fegyházra ítélték. Egy merénylet, akire nem lehetett elegendő bizonyítékot szerezni, szabadlábra helyezték.

— Egy huszti zsidó fiatalember „hósi” halála a madridi harcokban. *Husztról jelentik:* Vagy egy évvel ezelőtt elindult innen egy 24 éves Lebovits nevű zsidó lakatos, hogy valahol munkát keressen. Így elvetődött egészen Spanyolországig, ahol azonban ugyancsak nem igen tudott munkát kapni. Nemrégien levelet írt huszti rokonainak, hogy miután nem talált munkát, belépett a spanyol répfőnöki milíciába. E napokban aztán szülei levelet kaptak a spanyol Caballero-kormánytól, hogy fiuk „hósi” halált Madridban, a népfőnök védelmi harcában.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

Megnyilt

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Socce hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha

— A cionizmus győzelme biztos — mondotta Lord Cecil. *London.* Az Anglo Palestinean Club új otthonának felavatásán nagy beszédet tartott Viscount Cecil of Chelwood, s többek között a következőket mondotta: „A világháború végén két konstruktív esemény történt, amely kapcsolatos Lord Balfour ténykedésével. Az egyik: a Népszövetség életre hívása, a másik: a cionizmus jogának elismerése. Magam is igazán adok azoknak, akik úgy vélik, hogy a világ béke és a zsidó ország felépítése összefüggésben vannak egymással. Vannak emberek, akik azt hiszik, hogy a Népszövetség már meghalt és nevelnek rajta. De még senkisé ismertem azt mondani, hogy a cionizmus volna halott. Végső céljának elérése biztosabb, mint valaha. Az ellenségek megpróbálhatják a munkát akadályozni vagy késleltetni, de céljukat nem fogják soha elérni, ha Önök hűségesek maradnak ideáljaihoz és nemzeti céljaihoz”.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné Kármol-pansió (Andrásy-ut 43)
Telefon: 12-89-67.

vagy Oradean özv. Strasser Ignátné
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

— Egy névtelen zsidó tízmillió adománya a londoni kórház részére. A londoni városi Kórház felhívást intézett a nemesszívű lakossághoz, hogy a kórház további zavartalan működéséhez szükséges 80.000 fonttal járuljon hozzá. A felhívás megjelenése után, egy nemes zsidó adakozó, aki nevét titokban akarta tartani 10 000 fontot adományozott a kórház részére. A kórház vezetősége, az érdeklődésekre nem volt hajlandó elárulni az adományozó nevét és kijelentette, hogy erre a jótékony ajándékozó részéről egyenes utasítása van.

— Önhibáján kívül elvált 42 éves, tekintélyes vagyonnal és jólmenő irodával rendelkező ügyvéd, feleségül venne urinőt tekintélyes hozománnyal. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő iroda, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

— Sir Neill Malcolm főbiztos európai körutazása. *Genf.* Sir Neill Malcolm a népszövetségi menekültügyi főbiztos, meglátogott számos európai országot, hogy az illetékes kormányokkal tárgyaljon annak érdekében, hogy a menekültügyeket jogilag rendezhessék, nemzetközli alapon. Prágában, Wienben, Belgrádban alkalmat talált arra a főbiztos, hogy a zsidóság képviselőivel is felvegye az érintkezést, hogy azoktól is informálódjék, milyenképen képzelik el a menekültek elhelyezését. Bécsben magához bérlette Dr. Friedmann államtanácsos hűk. elnököt, Dr. Löwherc és Engel előljárókat, az izr. Alliance részéről Orstein dr. elnököt és Simon Ernest előljárót. Prágában Dr. Benes köztársasági elnök is fogadta Sir Neill Malcolm-ot, és a csehszlovák külügyminiszter is, viszont Belgrádban nem tudott tárgyalni a miniszterelnökkel, mert az akadályozva volt abban, hogy fogadja a menekültügyi főbiztosot.

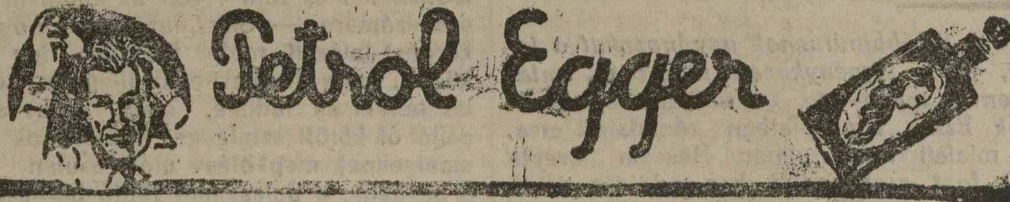
— Fuchs Mancsi fűzőszalonjában tökéletes divatfűzők melltartók és gyógyfűzők állanak a hölgyközönség rendelkezésére. Legfinomabb külföldi anyagjaim tartósságáért garantálok.

— A palesztinai rádióról. A „Davar” írja: Minden héten pénteken, nagy érdeklődést kelt, a hallgatók körében, a heti haftarának recitálása. Az érdeklődés később egy kissé ellonyhult, azonban ebben nem az előadó Jicchok Epstein a hibás, mert itt nem a téma „muzikáltságára” kell helyezni a fősúlyt, hanem a „haftarára”. Muzikális fülek bizonyára megérik a recitáció egyszerűségében rejülő szépséget. A megragadó szavak a máftírban vannak, a recitáció csak eszköz annak dokumentációjára. Amikor a legnagyobb volt a terror miatt elkeseredés az országban, akkor egy pénteken a 120 ik zsolnári recitálta el a rádióban Epstein. Azt a zsolnárt, amely úgy kezdődik: „Hozzá fordulok elnyomatottságom óráiban és Ő válaszol nekem. Mentis meg a hazug szavaktól és lelkemet...” Egyszerű recitativa volt a felolvasás, fősúly a zsolnárszavain volt, de annál megrázóbb a hatás.

— 38 éves, művelt és vallásos nőilen exportkereskedő, szép vagyonnal és biztos egzisztenciával keres megfelelő feleséget 300.000 Lei hozománnyal. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő iroda, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Tökéletes fűző
Fuchs Mancsi fűzőszalonjában
Vidékieknek prompt készítünk.
ORADEA, Str. Rimanóczy 12.

Hull a haja? Korpázik a fejbőre?

Megszünteti a korpázást, megállítja a hajhullást
Minden gyógyszertárban és drogueriában kapható!

Távoli zsidó testvérek...

Száz esztendővel ezelőtt egy ázsiai városban mohamedánná kényszerítették a zsidókat, akik azóta is szigorúan tartják a zsidó vallási törvényeket

Irta: Dr. Walter Felsch (Jeruzsálem)

Keleti utazásom alatt egyetlen zsidó típus, vagy népcsoport nem keltett bennem olyan mély benyomást, mint az „anusim”nak nevezett marannus csoport, amelyet egy Kőzép-ázsiai városban találtam, akik ott már csaknem száz esztendeje élnek, és dacára annak, hogy szoros kapcsolatban vannak az izlammal és dacára annak, hogy a mohamedán törvényeket szigorúan megtartják, mind a mai napig szorososan össze vannak kapcsolódva a zsidósággal és megdöbbentő kettős életet élnek, mint mozlímok és zsidók.

Az európai zsidóság „marannusok” alatt azokat a zsidókat érti, akik a XIV. és XV. században tértek át a kereszténységre Spanyolországban és Portugáliában, akik mint „új keresztények” élnek és titokban ragaszkodtak továbbra is zsidó águkhoz. Ez a jelenség megisméltódott az izlam kultúrájában is és Kőzép-ázsianak olyan jelensége lett, amelyet eddig elhanyagolt a kutatók, elhanyagolt a zsidó érdeklődés és történelmi kutatás.

Találkozásom a mohamedán-marannusokkal

Kimondhatatlanul nagy és érdekes élmény volt, amikor sikerült felkeresni hosszabb felfedezés után ezt a marannus közösséget, s a hitnek eme hősei között napokat és heteket eltölteni. Mindenekelőtt el kellett osztanom bizalmatlanságukat, amelyet velük szemben tanúsítottak, amíg tudomásul vették, hogy egy zsidó távoli országból megjelenik közöttük, hogy szentvédelmet és éleüket tanulmányozza. Még mindig fülemben cseng a község titkos rabbijának reszelő hangja, amikor megkérdezte látogatásom okát és én héberül eladtam neki a választ, ilyenképpen: „Ne féljete, Cionból jövök és testvéreimet keresem”. Ezzel nyertem meg bizalmát és ezután nyitlak meg a szívek előttem.

Sok-sok estét töltöttem a község legidősebbjének társaságában, akik elémárták egész életörténetét ennek a szerencsétlen községnek, ahol egy évszázad óta tengernyi szentvédelmen mentek át annak elhunyt és élő generációi. Eredeti adatokat, kéziratos tanulmányozhattam, láttam titkos zsinagógájukat, amíg végül teljesen előttem volt ennek a sok ezerfős zsidó közösségnek megrázó nagy életragédiája.

Mi kényszerítette őket hitük elhagyására?

Egy fanatikus mohamedán pap 1838-ban, tehát pontosan 99 esztendővel ezelőtt erőszakoskál átvertette a város zsidóit a mohamedán hitre. Attól kezdve, minden reggel a muezzin kiáltására, el kellett menjenek a moséba imádkozni, valamennyi Koránban előírt vallási törvényeket megtartani és Mekkába és Medinába zarándokolni. Ettől kezdve megszűnt a város zsinagógája és rituális furdóje — a nyilvánosság előtt, de a parázs alatt tovább izzott a zarándok: a zsidósághoz és a hithez való törhetetlen ragaszkodás. Amikor az inkvizíciós fanatizmus első hullámai elűltek, akkor

az „új mohamedánok” lassankint valamennyi zsidó rituálékkal kapcsolatos dolgot felülírták. A cirkeztelést, a vágatást, titkos Bész dín, temetkezési szertartásokat, titkos imákat állították fel. A titkos imádkozásokat azért tudták elvégezni, mert keleten a nőknek furcsa elhelyezkedésük van a társadalomban. Amikor imádkoztak, egy asszony, erősen lefátyolozva bűlt a ház elé, vagy az udvarra és a Korán törvényei szerint akkor férfi nem léphetett át a ház küszöbét. Szombaton nyitva tartották bazárjaikat, de egy gyermeket ültettek be, aki a vendékeknek azt mondta, hogy apja elutazott, vagy a kérdéses áru nincs raktáron, de szombaton nem költöttek üzleteket. Például pészachkor kenyeret vettek a piacon és elajándékozták azt a szegényeknek, de az is előfordult, hogy a mozlím zsinagógák gyanúja miatt, csak később tudták megtartani a pészacht ünnepeket.

Igy alakult ki egy új marannus szekta, egy kettős élet, amely amilyen heróikus, annyira szomorú és megdöbbentő is. Pénteken reggel például, amikor a mohamedánok szent napja van, elmentek a moséba, ugyanakkor péntek este találkoztam velük egy titkos helyen, hogy a péntekesti imát elmondhassák. A moséban találkoztak, hogy a mohamedánok lássák, de szívük mindenkor a titkos kis imahely felé vonzotta őket. És megvolt a titkos rabbijuk is.

A házassági szerződések

A különállásnak legszebb bizonyítéka az volt, hogy egy más között házasodtak és legfőbb gondjuk mindég az volt, hogy elkerüljék a vegvesházasságokat. Ezt főképpen azzal tudták elérni, hogy amint keleten szokásos, már egészen kicsi korukban eljegyzik egymásnak a gyermekeket. A marannuspár esküvője nyitlan a mohamedán rítus szerint folyt le, de titokban chüpe-keddünst is adtak és megtarták a keszülhát, a házassági okiratot is. Rendkívül sok ilyen dokumentumot hoztak fel az idők folyamán s ezek a legjobb és legszebb bizonyítéka annak, hogy mennyire összetartottak és ragaszkodtak vallásukhoz ezek a mohamedán marannusok. Érdekes, hogy nevüket mindég héberül írták alá és dacára kifejező mohamedánjuknak, a héber íráshoz szigorúan ragaszkodtak és ez az írásbeli folytonosság lehetővé tette számukra, hogy amerre jártak keltek Ázsiában, felvehették a többi zsidókkal is az érintkezést.

Az ázsiai »marannusok« hatása és vándorlása a világon

Ez a kényszerizlésműködés nem csupán erre a nagy zsidó közösségre volt kihatással, hanem Kőzép-ázsianak egész területére, ahol zsidók élnek. A katasztrófa, amely őket érte, elindítója volt egy nagyszabású zsidó vándorlási folyamatnak. Az elnyomás elől elindultak újabb és újabb csoportok, hogy másutt keressenek maguknak nyugalmasabb életlehetőségeket. S ahogy Európában széjjel-szóródtak a spanyol marannusok, úgy szóródtak széjjel

és változtatták meg a zsidóság „lérképét” Ázsiában ezek a mohamedán hitre kényszerített nagyszertű zsidók.

Ezeket meg lehet találni a legtöbb ázsiai államban. Ár Irakban, P-ázsianban, Afganisztánban, Szamarkandban, Bokharában, sőt még Indiában is. Még ma sem jutott nyugvópontra ez a vándorlás és amerre csak elfutnak, nyíltan zsidókká lesznek, ezáltal szaporítván az ottani zsidóság létszámát sőt még új zsidó települések is létesültek, főleg a fontos karavánutak mentén.

A marannusok nagyon gazdagok

Ázsia zsidóságának leggazdagabbjai lettek a marannusok. De ezt természetesnek is vehetjük. Tekintettel arra, hogy kereskedelmi téren szabad mozgásuk volt és nem voltak annyi korlátozásnak alávetve, szabadon építhették ki kereskedelmi kapcsolataikat az egész kontinensen. Régiségeknek, szőnyegeknek, szöveteknek közvetítői voltak és a különböző fontos gócpontokon létesített marannus kolóniák, nagyszertű kapcsolataik voltak. Ezek a kapcsolatok gazdagságukat folyton növelték, ugyanarra, hogy még nyugatra is elkerültek.

Él például a londoni nagy Babelben is 150 ilyen marannus, akik bár nyíltan vallják magukat zsidóknak, nagyon visszavonultan élnek, de igen élénk kapcsolatokat tartanak fenn Ázsiában élő testvéreikkel.

Ötszáz marannus él Jeruzsálemben

A londoni mohamedán-marannusok kerültek legtávolabbra nyugatra ebből a furcsa szektából. De amióta a zsidó reneszánsz mozgalom megindult, azóta legfőbb bevándorlási centrum, mégis — Jeruzsálem lett. 40—50 éve folyik ez a lassu szivárgás, ami az utóbbi időben gyorsabb tempót vett. Ezekkel az emberekkel beszéltem csaknem mindenütt. Londonban, Jeruzsálemben és sok ázsiai városban. Lelki kettősségük megdöbbentő. Amikor Jeruzsálemben zsidó neveket vettek fel, kezdetben azt hitték, hogy zsidó hitre térő mohamedánok, de akik ismerték az „anusim”-ok vérproblémáját, azok tudták, hogy miről van szó.

Nem is látszik más kiút számukra abból a lelki nyomorodottságból, amiben még most is élnek, hogy lassankint Palesztina felé közeledjenek ott települjenek le és annak regeneráló ereje szabadítsa fel őket évszázados elnyomottságukból.

— Mährisch Ostrauban kiállítás rendezett a Hasomér Hacair. Párizs. A Hasomér Hacair világszervezet Mährisch Ostrauban kiállítás rendezett, amelyen résztvettek mint vendégek a kormányhatóságok megbízásából: Dr. Prazak, a város polgármestere, J. Chalupaik szenátor és Dr. Kugel Chalm zsidó képviselő, azonkívül a hitközség megbízottai és a zsidó szervezetek kiküldöttei. Dr. Josef Rufstein, a világszervezet üdvözlését tolmácsolta és különösen kiemelte a Hasomér Hacair nevelő hatását. A kiállításon felmutatták azokat az eredményeket, amelyeket a Hasomér Hacair felmu a hat csehslovákiai 15 éves és palesztinai 10 éves fennállása alatt, 22 országban 60 000 szervezett tagja van a Hasomér Hacairnak, a cseh köztársaság területén 60 csoport van 2500 taglétszámmal. A kiállítás másik részében a palesztinai Kibbuc Arzi munkájának eredményeit láthatják. Dr. Tulo Nussenblatt wien Herzkutató, egy külön Herzi sarkot aranzsított.

— A bécsi Phönix váratlanul száz tisztviselőjét bocsátotta el. Wien. Száz olyan tisztviselőt, akik a vállalatnál még alkalmazásban voltak, hirtelen hazaküldtek és ezzel elvették további existenciális lehetőségeiket. Ezek a nagyrészt több évtizede szolgálatot teljesítő tisztviselők minden felemondás és végkielégítés nélkül küldettek el. Természetesen az elbocsátott tisztviselők 80%-a zsidó, akik most kenyér nélkül állanak és szaporítják az intellektuális zsidó munkanélküliek számát. Az új „Phönix” nem vesz át több tisztviselőt, mint huszat, akik között bizonyára kevés is lesz a zsidó.

PALESZTINA

Ujabb zavargásokra készülnek az arab terroristák

A palesztinai héber lapok egyöntetű jelentése szerint az arab terroristák központjaitól nagyméretű előkészületeket tesznek újabb zsidó és angol-ellenes megmozdulásokra. A lapok nyomatékosan felhívják a londoni és jeruzsálemi kormány figyelmét a fenyegető veszedelemre és felszólítják a hatóságokat sürgős intézkedések megtételére a várható események elhárítása céljából.

A lapjelentések szerint a terroristák lázas tevékenységet fejtenek ki. Megállapítást nyert, hogy a terroristák nemcsak palesztinai és külföldi arabok és nem csupán idegen hatások anyagi támogatását élvezik, hanem indirekt úton a palesztinai kormány anyagi forrásaiból is merítenek. A lapjelentések szerint azokat a pénzeket, amelyeket a palesztinai kormány mezőgazdasági hitelként bocsátott az arab parasztság rendelkezésére, legnagyobb részét fegyvervásárlásokra fordították.

A kormány ezen a címen 30 ezer fontot bocsátott a mezőgazdák rendelkezésére. Az ezen összegekből rendelt fegyvereknek egy része, hír szerint, már Palesztinába is érkezett.

A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint a terrorbandák állandóan nagyobb összegeket zsarolnak ki különböző fenyegetésekkel az arab kereskedőktől és illetvényesektől. Ujabb jelentések szerint az Irak Petroleum Társaságtól is „védővámot” szednek, amit azért fizetnek hogy újabb zavargások esetére biztosítsák a petroleum-vezetéküket a merénylők ellen. Tudvalevő ugyanis, hogy a legújabb zavargások során 40 szer rongálták meg a csöveket és gyújtották fel a csövekből kiömlött olajat. A társaságtól szedett „védővámok” at is különböző terroraktusok előkészítésére használják fel az arab bandák. Hír szerint egészen nagy összegekről van itt szó, amelyek nagyarányú fegyvervásárlásokat tesznek lehetővé.

A „Davar» leleplezése.

A „Davar» vezércikkét közöl ezekről az előkészületekről és leleplezi a legális, félligális és illegális arab testületek közötti kapcsolatokat. A lap figyelmezteti a kormányt a fenyegető veszedelemre. „A kormánynak — írja a lap — már most meg kell tennie minden intézkedést ezen veszedelem ellen, mert holnap már késő lehet. A zsidó jesus nem fél. Nem ijed meg és nem is fog megijedni. Hat hónapon át védekezünk az arab terror és a vad hordák támadásai ellen. Ha azonban újra arra kényszerítenek bennünket, hogy rombolások és pusztítások ellen védekezünk, úgy nem fogunk megelégedni a pusztá védekezéssel. Felelni fogunk a hadüzeneire».

Hasonló szellemben írnak a többi héber lapok is. Hangsúlyozzák, hogy a kormány számára üdött az utolsó óra, hogy megakadályozza az újabb zavargások kitörését.

Katonai intézkedések az ország minden részében.

Palesztina minden részéből élénk katonai mozgólódásokról érkeznek jelentések. A Dill tábornok vezetése alatt álló és október óta Palesztinában tartózkodó első divízió csapatai különböző biztonsági intézkedéseket eszközölnek. Minden pillanatra szigorú parancsok várhatók. Bizonyos körökben háborús rendelkezések lehetőségével is számolnak. Egyelőre az ország összes fontosabb stratégiai pontjait megszállta a katonaság. Neblusz, Tuikerem és Jenin hegyvidékének háromszögét körülférték. Katonai barakkokat építenek a hegyvidék különböző pontjain.

Nagybritánia chief rabbija, két követelése a királyi bizottságtól.

Dr. Hertz József, Nagybritánia chief rabbija, aki tudvalevőleg szlovenszói származású, levelet intézett a királyi bizottsághoz, melyben a következő két követelést állította fel: 1. A királyi bizottság adja meg a pa-

lesztinai főrabbinátusnak ugyanazokat a jogokat, pl. a törvénykezés jogait is, mint amilyent a muzumán vallási bíróságok élveznek. Ezzel kapcsolatban rámutatott arra, hogy mlalatt a muzulmán Bészdin évente 14.000 font szubvenciót kap, addig a zsidó rabbinátus egy millt sem kapott eddig. 2. A kormány ismerje el végre a szombatot, mint törvényes munkaszüneti napot a zsidóság számára, hogy például az olyan százszázalékos zsidó város, mint Telaviv rendeletileg megtilthassa lakosainak a szombat megszegését. Dr. Hertz mindenben egyenjogositást követel a palesztinai zsidóság számára.

Lord Peel és az arab terroristák.

Vasárnap este majdnem arab terroristák támadásának lett áldozata Lord Peel, a királyi bizottság elnöke. Az elnök gépkocsin Jeruzsálemből Jerichoba utazott. Ugyanazon az útvonalon negyec órával később öt gépkocsit tartóztatott fel egy arab banda és az összes utasokat kirabolták. Egy arab sofört megsebesítettek.

A szefárd zsidók emlékirata.

A jeruzsálemi szefárd zsidó hitközségek az összes keleti zsidók közsegével egyetemben terjedelmes emlékiratot nyújtották át a királyi bizottságnak, melyben Palesztina jelenlegi és a háborúelőtti politikai helyzetét és biztonsági viszonyait vázolják. Az emlékirat gyakorlati javaslatokat is tesz a zavargások megisméllődésének elhárítására és a mandátum végrehajtására. Valószínűnek tartják, hogy a szefárd zsidók néhány prominens vezetője vallomást fog tenni a királyi bizottság előtt.

Az Aguda képviselői a királyi bizottság előtt

A királyi bizottság hétfőn megtartott nyilvános ülésen Duschinski főrabbi és rabbi Mose Blaut hallgatta ki az Agudasz Jisroel képviselőit. Duschinski főrabbi a zsidó bevándorlás folytonosságának biztosítását követelte. Blaut rabbi kérte a kormányt, hogy ismerje el az Agudának azon jogát, hogy az ortodox hitközségi tagokat megadóztathassa és hogy a kormány szubvencióban részesítse az agudista iskolákat, valamint egyenlő jo-

kat biztosítson az Aguda számára, rabbinikus bíróságok kinevezésére. Ezenkívül agudista munkások alkalmazását kérte az állami közmunkáknál és földet kért az agudista telepek számára. — Sir Lourie Hammond több kérdést intézett rabbi Blauhoz, így többek között, hogy elismeri e az illegális bevándorlás tényét és tudja-e, hogy a bevándorlás céljából költött szinleges házasságok száma, amelyeknek megkötése után azután elválnak a házastól, a palesztinai zsidó házasságoknak immár 41 százalékát teszik ki. Rabbi Blau záróképpen válaszol a hozzáintéztelt kérdésekre.

Felemelik a rendőrség létszámát.

Az angol távirati iroda értesülése szerint a palesztinai főhormányzó engedélyt kért a londoni kormánytól arra, hogy felemelje a rendőrség létszámát, miután az utóbbi napokban egyre gyakoribb terrorcselekmények fordultak elő az országban és az arab terroristák újabb megmozdulásra lehet számítani.

A palesztinai revizionisták protestálása. Jeruzsálem. A palesztinai revizionisták nagygyűlést tartottak, amelyen egy rezolúciót fogadtak el, s ebben tiltakozásukat fejezik ki a koncessziók ellen, amelyet állítólag Weizman dr. tett a királyi bizottság zárt ülésén: Transzjordániát illetőleg. Evelük azt a peritást elveti is, amelyet Palesztina nyugati részére vonatkozólag állítólag elfogadtak volna Rossz néven veszik a revizionisták a Jewish Agency-től, hogy halgat az angol mandatarus hatalomnak, a mandátum szellemével ellenkező intézkedéseivel kapcsolatban. Végül Altman revizionista vezér felhívta az illetékesek figyelmét arra, hogy újabb arab felkelés készül és a zsidó légió újból felállítását sürgeti.

A palesztinai kommunista párt a bomlás jeleit mutatja. Jeruzsálem. A palesztinai kommunista párt a szétesés stádiumában van. A hivatalos álláspont az arabokhoz való kapcsolatot hirdeti és az angol és cionistaellenes álláspontot képviseli. Az élen Mose Stein ügyvéd áll. Az ő terve szerint, a kommunizmust erősen terjeszteni kell a zsidó munkásság körében s ezért meg kell szakítani minden kapcsolatot az arab pogromhősökkel. Viszont a párt egyrésze mást akar. Stein szerkeszti a „Haor”-című zsidó kommunista hetilapot is. A stalinizmus és trockizmus közötti ellentétek sem erősítették a pártot Palesztinában.

1937-es típusu

modern

Rádiót vagy csillárt

még vehet ujesztendőre

B Columbia

E Marconi

R Minerva

N Zenith

A Standard

T Hornyphon

H Philips

ORADEA

ORADEA

Piata Reg. Maria 3

Telefon 7-38

Strada Bratianu 1

Csere

Részlet

Javítás

(Folytatás a 2-ik oldalról)

gyék fel a jelölő listára a satmari főrabbit is. Miután a plénum ezt elfogadja, Wézel elnök betérjeszti, hogy a jelölő bizottság köteles elnök, alelnök és választmányi tagokra javaslatot tenni a konferenciának.

Scharfstein Jakab javaslatára egyhangúlag kimondják, hogy Wézel Albert főrabbit, örökös elnöké kiáltják ki. Az elnököt hosszasan éltetik, majd javaslatot tett Scharfstein arrendzve, hogy alelnökké Ullmann Istvánt válasszák meg.

Wézel Albert megindult szavakkal mond köszönetet a meleg szeretet megnyilvánulásáért, amelyet vele szemben éreztek. Megválasztását nem csupán csak megtiszteltetésnek, hanem kötelességnek is tekinti, a további munkára. Büszke erre a megtiszteltetésre és továbbra is küzdeni fog azért a hamisítatlan ortodoxiáért, amely olyan régi, mint amilyen régi maga a zsidóság.

Odentich Ferenc Dej, üdvözli az elnököt és javasolja, hogy alelnök továbbra is Freund Chaim legyen.

Hirsch Jakab Bala-mare, üdvözli meleg szeretettel az elnököt, de van annyira tisztelője neki, hogy ki merje mondani, hogy az újonnan megválasztott elnök, csak úgy tud nyugodtan dolgozni majd, ha munkatársait maga választhatja meg. Ezért javasolja, hogy az örökös elnök jelöljön ki három olyan személyt, akik közül az alelnököt megválaszthatja a plénum.

Kik a jelölő bizottság tagjai? A jelölő bizottság visszavonul

Rabbi tagok: a deji, viseuli, sighet, simleuli, tãrgu-mureși, uloral, tãsnadi, becleani és a nasfaui rabbi helyébe, aki lemondt a satmari főrabbi, világi tagok: Citron Benjámín Medias, Lefkovič Ignác Marhalta, Welsz Gyula Cluj, Seidenfrau József Oradea, Friedman Ferenc Timișoara, Grosz Mór Sighet, Gottlieb Manó Halmeu, Drummer Sámuel Salmar, Brach Simon Baia Mare, Csengeri Herman Simleul, Mandel Mór Tãrgu Mureș.

Míg a jelölő bizottság ülészik, addig Sperber David brașovi főrabbi tart a rabbik és hitközségek viszonyáról, nagyszerűen felépített, mélyenszálló beszédet. Utána Künstlicher sibiui főrabbi, a főrabbi állások körül felbujlóztól miérlákról beszél.

Utána Dr. Klein Miksa Cluj ünnepli az élethossziglanra választott új-régi elnököt. Klein Wézel Albert fáradhatatlanságát amivel küzdött az ortodox hitközségekért. Helyet követel a zsidó balballombok részére is a vezetében, megilleti ez őket, mert nagy áldozatot hoznak a vallási intézményekért. Elismerjük a rabbik feltétlen autoritását, de politikai, gazdasági és kulturális kérdésekben követeljük a főrabbi kollégiumtól, hogy ismerjék el beosztási jogainkat.

Beszél az állampolgársági törvényről, mely sok veszélyt jelent a zsidó tömegek szempontjából. Az ipari szakmai kiképzésekről szóló törvény hibáit taglalja zsidó szempontból. Beszél a kultuszegély megvonásáról, a kormányok rosszindulattal kezelik ezt a kérdést ezért szükséges, hogy a zsidóság képviselője, az Iroda mindenkor erélyesen lépjen fel. Főleg a kongruenciáról beszél és ezzel fejezi be, hogy rabbijainkat mindenden és minentor az élen akarjuk látni. Ezeret vehessünk észre az Iroda munkájában és bizonyos, hogy idős fog származni az összeség javára.

Köben a jelölő bizottság elvégezte munkáját és este félnyolc órakor, a jelölő bizottság évében Freund Israel reglini főrabbi javaslatot tesz, hogy a jelölő bizottság javaslatát felolvasása előtt fogadja el a plénum a jelölő bizottság megválasztását, Freund József, Ullman István Oradea személynében. Óriási vihar és ellenzés tört ki, viszont voltak, akik tapsoltak a javaslatnak. Dr. Klein Miksa és dr. Sebestyén József lopszabályellenesnek mondják, a két alelnök jelölését, mivel az alapszabályok csak egy alelnökről intézkednek. Friedmann Ferenc és Schönbrun Adolf timișoari delegátusok arcoltak Ullman István alelnökségéért.

Szofer Manó tãrgu mureși főrabbi a rabbi elnöklet nevében kéri a plénumot, hogy fogadjon el az ardeali ortodox zsidóság eme két

vezető férfianak alelnökké való megválasztását. Nagy taps.

A megválasztott Ullman István alelnököt a kongresszus hallani akarta, míg a másik megválasztott alelnök Freund József nem volt jelen megválasztásánál.

Ullman István alelnök: „Tudom, hogy nem mindenben vagyok méltó arra, hogy ennek a tiszteletreméltó testületnek alelnöke legyek”. — E fogadja a megtisztelő állást, mivel a rabbi bizalma is feléje irányult. Nem ad programot, mert a program adva van abban, hogy a transylvániai tórahú zsidóság központi szerve és a hitközségek között minél jobban ki kell mélyíteni a kapcsolatokat és rengeteg olyan kérdés is van, amely a mindennapi életben adódik. Kéri a rabbikar és világi tagok támogatását, hogy eredményes munkát végez hessenek, karöltve a tiszteletreméltó ősz rabbi-alelnökkel, akinek bölcs utabiztatása alapján fog együttműködni alelnök társával Freund Józseffel.

Ezután betérjeszti a jelölő bizottság javaslatát, a vezetőség többi tagjaira vonatkozólag. A nagyválasztmány tagjai a következők. A Waad Harabonim tagjai, a simleuli, satmari, deji, sighet és viseuli főrabbi. A rabbi választmány tagjai fentiekén kívül, halmeul-reghini, sibiui, sighetsoara, tãsnadi, sacueni, tãrgu mureși, bistriai, uloral, crãsnai, carei spanyol és ardudi stb. főrabbi.

Világi választmányi tagok: Citron Benjámín Medias, Franck Mihály Salmár, Ullman István Oradea, Jiszovits Lipót Sighet, Weisz Gyula Cluj, Odentich Ferenc Dej, Freund Sándor Salmár, Spiegel Dávid Salmár, Wolf Léb Viseul de sus, Friedmann Ferenc Timișoara, Szuk Mihály Sighet, Seidenfrau József Oradea, Ullman Miklós és Ábrám Oradea, Hirsch Jakab Bala-Mare, Eisk Lefkovič Margit, Drummer Sámuel Salmár, Rosenberg Herman Oradea, Scharfstein Jakab Arad, Grosz M. Sighet, Mandel Mór Tãrgu Mureș, Schönbrun Adolf Timișoara, Hochman Jakab Cluj, Kohn Simleul, M. Heller Ludus, M. Góberger Margit, Csengeri Ch. Simleul, Hersdorfer Áron, Reghin és M. Léb Kohn V. lea-Viso. Pótagok: Ullman Áron Bistrița, M. Steinberger Trg. Mures, M. Spiegel Carei, M. Arje Waldman, Magdol Slomo Petrosen, Kahana József Valea, Gottlieb Menachem Halmeu, Lefkovič Lipót Oradea, Steinmetz Mihály Valea, Grosz Zalmen Turda, Stern Miksa Oradea.

Az Iroda konferenciája oly jelentőségű az ardeali zsidóságra nézve, hogy ezzel még nem merítettük ki teljesen mindazt, amit el kell mondanunk róla. Ezért lapunk legközelebbi számában még foglalkozni fogunk az Iroda jelenlegi konstellációjával és jövőjével. (W. S.)

— Eljegyzés. Biró Lillike Oradea és Lőb Vilmos Oradea jegyesek (M.k.é.h.)

— Baia-Maren megnyit a HOTEL-TRANSILVANIA (állomással szemben), hol kényelmes szobák kaphatók. Utazóknak engedmény.

A viseul-de-susi BHH chanuka-estje. Impozáns keretek között tartotta meg a viseul de susi BHH ideai chanuka estjét. Appel Dávid, a helyi csoport díszelnöke meleg szavakkal nyitotta meg az ünnepséget. Utána Fliegelmann Gizi, a nemrégiben reorganizálódott Zetiroth lelkes elnöke, megható beszéddel üdvözölte a nagy számban megjelent előkelő közönséget. Majd Israel Ábrám, az Executive elnöke magaszórnyalású beszédben vázolta a nap jelentőségét és rámutatott arra, hogy a zsidóságot minden időben csak megkülönböztetett szelleme segítette a fennmaradás nehéz küzdelmeiben. Schellner Benjámín és példásan megszervezett énekkara héber dalokkal szórakoztatta a jelenlevőket. A Bnoth Akiba egy két tehetséges tagja szép szavallal gazdagította a sikerült műsort. A rendezés körül Fliegelmann Gizi, Brettler Gábor és Horovitz J. chiel szereztek érdemeket. R. J. tuk kívül a BHH többi tagja is kivette részét a munkából.

KÖZÉLET

Uj kántor Ardealban

A satumarei orth. zsidó templomban, a templomi előjáróság meghívására egy fiatal orthodox kántor imádkozott elő a múlt szombaton. Szabó Andorban az ardeali ortodoxia kántorkarának egyik sokat ígérő reménységét ismerjük meg.

Szabó Andor, Szabó Zoltán subolical orth. főkántor fia, mindössze 22 éves.

Szabó Andornak már múltja is van. Erről meggyőző bennünket a „N chiat Ezriel” nevű brailszlavai hitközség előjárósága által kiállított hivatalos bizonyítvány, amely Szabó Andor kiváló működéséről szolgált bizonyítással. Szabó Andor, a lírai tenorista kántor, hat évig csak talmudtanulással foglalkozott, a brailszlavai jesivaéletben fedezte fel magában a jövőbeli kántori, mikor is béc-i tanároknál képezte ki hangját és Reznik volt brailszlavai főkántor vezetése alatt tanulta meg a kántori tudnivalókat. Brailszlavában nyomban felismerték kivételes képességét és 20 éves korában már egy nagy orth. templom főkántora lett. Szabó Andort a régi, nagy mesterekre emlékeztető sima, nagyvonalú énekstílus jellemzi, mely került a környéket. Éneke őszinte, szívből jön és bravuros könnyedén birkózik a nehézségekkel.

Szabó Andor előimádkozása élménye volt a hallgatóságnak és bizonyos, hogy belőle a zsidó templomi énekművészetnek egyik híressége fog válni.

Dr. Stern Mór.

Dr. Danzig Samu főrabbi jubileuma.

Szokatlanul fényes keretek között ünnepelte a maramureși zsidóság dr. Danzig Samu sighet főrabbi papi működésének 30 éves jubileumát. A külsőségeiben is nagyszabású ünnepség előkészületeit dr. Fried Ábrám irányította. Dr. Klein Arthur hit. elnök vezetésével küldöttség kereste fel a főrabbit, akinek szép emléktárgyat nyújtottak át jubileuma alkalmából. Szombat délelőtti folyt le a szefard hitközség templomában a jubileumi istentisztelet. Dr. Fried Ábrám lendületes beszédben üdvözölte a főrabbit. Matijahu főpaphoz hasonlította dr. Danzigot, akinek jubileuma egész Maramureș zsidóságának ünnepe. Ezután dr. Danzig Samu főrabbi magarópi beszédben emlékezett meg működésének 30 esztendőjéről. „Nyugatról jöttem keletre közzétek, számomra ismeretlen világba és a népi egység gondolata, meg a béke szelleme vezetett mindig munkámban”, — mondotta többek között a főrabbi. Az istentisztelet befejezése után nagyszabású kiddus volt a főrabbi lakásán. A köszöntések során elsőnek dr. Klein Arthur hit. elnök üdvözölte a főrabbit, majd dr. Krausz Ferenc a ZSNSZ, dr. Stern József a Zsidó Nőegylet, dr. Welsz Oszkár és Sejn Lázár a zsidó ifjuság, Klein Ferenc a tanítványok nevében üdvözölte a jubiláló főrabbit. Vasárnap délelőtti a várost és megye hatóságok, a középiskolák igazgatói és a különböző egyházak küldöttséggel keresték fel a főrabbit. A görögkatolikus román egyház nevében Pop vikárius és Vlad esperes, a görögkatolikus egyház nevében Rusu lelkész, a római katolikus egyház nevében népes küldöttség élén Plicz esperes, a református egyház küldöttsége nevében Pap József esperes, a görögkatolikus orosz egyház nevében Medvecký vikárius üdvözölték a főrabbi jubileuma alkalmából. Az ország minden részéről és külföldről is rengeteg üdvözlő távirat érkezett a hitközséghez és a főrabbihoz a jubileum alkalmából.

A deji zsidó népkonnya, mely Weinberger Samuné, a Nőegylet kiváló elnökjének vezetése alatt áll, megkezdte újbóli működését. A város szegényeinek a népkonnya működése valóságos megváltást jelent. Jellemző a deji népkonnya idősök működésére, hogy az elmúlt évben 16 834 edebet osztott ki az arra rászorultak között. A népkonnya irányításában tevékeny részt vesznek Fehér Benclné, Bernád Farkasné, dr. Weinberger Manóné, dr. Lebovič Málné, Klein Nándorné.

Hétről-hétre

London, December 10-én a londoni Szent Bertolomeus kórházban egy „Mozelle Sassoon osztályt” létesítettek, amelynek célja a rákbetegség gyógyítása X sugarakkal. A felszentelést Meyer Sassoon asszony végezte, a híres zsidó Sassoon család reprezentatív tagja, aki a kórház felszerelését adományozta.

Lisszabon A portugál fővárosban társaság alakult, amelynek célja a palesztinai héber egyetem barátaikat tömöríteni. Tiszteletbeli díszelők prof. Dr. Amzalak (aki az Abarbanel ünnepséget is rendezte), elnök Dr. Augusto d'Esaguy, alelnök Dr. Adolfo Benarus, A vezérbizottság tagjai prof. Wehlwill és prof. Kurt Jakobson.

Rotterdam. A zsidó hitközség évi jelentése szerint, a rotterdami zsidóság létszáma ez év végén 12.902, míg az év elején 12.680 volt. A születések száma visszafejlődött 101 a születések száma és 105 a halálozásoké.

Krakko. A kalitschi zsidó kiskereskedők panaszt nyújtottak be a belügyminiszterhez Varsóba, amelyben panasolják, hogy Posen és Pomeránia 36 községében nem engedik meg zsidó kereskedők részvételét a vásárokon. Rámutatnak arra hogy Kalisch 2000 vásároló zsidója az éhhalálnak van kitéve családijával együtt, a rendelkezések miatt. A miniszter kijelentése szerint szigorú utasítást küldenek a városok vezetőihez, hogy épen úgy engedjék dolgozni a zsidókat, mint a nem zsidókat.

Jeruzsálem Kabulban rövidesen konferenciát fognak tartani, amelyben a palesztinai zsidóság helyzetét fognak foglalkozni. — Együtt elhatározták, hogy bojkottálni fogják az angol árukat amennyiben nem az arab kivánságoknak megfelelően fogják rendezni a palesztinai kérdést. — Az „Official Gazette” szerint a rechobiti polgári és büntetőpereket ezután Tel-Avivban és nem Ramlehban fogják letárgyalni. — Az ország különböző részeiben terrorakciók folynak, mohamedán és keresztény munkaadók ellen Herzlia mellett 30 arab meztámadtott egy keresztény arab munkaadót, miközben egy arab megsebesült. — Beisan mellett ráítotték egy személyvonatra. Két arab utas megsebesült. — Jeruzsálemben összeütköztek a mohamedánok és keresztények. Az óvárosban sztrájkörök álltak, akik nem akarták beengedni a keresztény ifjakat az egyesületi színházukba. — Haifaiban február 15-én egy arab megölte Julia Koller nevű nőt. Most halálra ítélték — Jaffa város régi részében a nagy esőzések annyira megrongálták a házakat, hogy 80–100 ház teljesen lakhatatlanná vált és minden pillanatban beomlással fenyeget. A város vezetősége elhatározta, hogy ezeket a házakat leromboltatja és egészen modern tervek szerint újjáépítteti. A lerombolásra kiutalt 2000 font összeget. — Bizalmas jelentések szerint a kommunista párt utasítást kapott Moszkvából, hogy keressen érintkezést az arab elégedetlenkedőkkel, hogy együttesen támadják az antizsidó és antiangol támadásokat.

Tel-Aviv. A revizionista munkások egy csoportja tüntetést rendezett a Hadassa kórház előtt, mert az új egyetemi klinikák építésénél nem alkalmazták revizionista munkást. A tüntetők egyrésze behatolt a kórház épületébe és botrányt rendezett. A botrányok Dr. Yasky igazgatóorvos vetett véget, aki erőlyesen kiutasította a tüntetőket. — A „Haor” című héber-arab folyóirat, amely a palesztinai kommunista párt hívtalosa, érdekes cikkben számol be a zavargások és a kommunista párt közötti kapcsolatokról. A párt végrehajtóbizottsága most kizárólag arab szélsőséges elemekből áll és a lapban megjelent cikk szerint, a haifai Histadrut ház és a tel-avivi mintavásári épületek elleni merényletet a kommunista párt készítette elő. Egy amerikai zsidó kommunista újságíró Melech Epstein, aki a „Freiheit” című lapot szerkeszti New-Yorkban, Palesztinában volt és megbotránkozott azon a tevékenységen, amelyet a zsidó kommunisták fejtegettek ki a legutóbbi zavargások alkalmából. — Az angol csapatok nagy megerősítési munkálatokat folytatnak az országban. Egyrészt a Nablus-környéki kegyek között, azután a szyriai határon és a transjordániai határon is. Eddig nem lehetett megállapítani, hogy ezek a megerősítési munkálatok a palesztinai biztonsággal vannak-e összefüggésben, (ezeken a határokon át csempészték be a fegyvereket, a nyugtalanítók idején) vagy pedig az általános közelkeleti események miatt erősít meg a határokat az angol hadsereg parancsnoka.

New-York. Három hónapon át tartott a tel-avivi Makkabi sportklub futbalcsapatának amerikai turnéja. Nagy propagandisztikus jelentősége volt a turnénak, mert alkalmat adott a lapokban propagandát csinálni a palesztinai zsidó sportnak. A Makkabi csapatát, mint a palesztinai új zsidó ifjúság reprezentánsát üdvözölték Matalon Elleser, aki kísérte a csapatot, kilenc ízben beszélt a rádióban és mindenkor a zsidó sportról és annak jelentőségéről. Chikagóban leállított a forgalom, amikor bevonultak a városba a rendőrség díszkíséretével. New-Yorkban La Guardia főpolgármester 45.000 néző előtt üdvözölte a csapatot, akik akkor játszottak első ízben Amerika földjén. Játszottak New Yorkban, Philadelphian, Torontóban, Detroitban, St. Luisban, Bostonban Hatször győztek, kétszer kikaptak, háromszor eldöntetlen volt. Végeredmény 22:14 a Makkabi javára.

Kaunas Esztország elnöke, a zsidó kultúratanács elnökét Hirsch Aisenstadtot, hosszabb audencián fogadta, amikor is kijelentette az elnök, hogy a zsidó kisebbség képviselőit szívesen látja az esztországi parlamentben. A kinevezést a zsidó kultúratanács előterjesztése alapján fogják megejteni. Az alkotmány értelmében a 80 tagú választott parlamentbe tízet az elnök kinevezhet.

— A jassi-i orvosok tiltakoznak az orvosi karban jelentkező antiszemita agitáció ellen. București. A legutóbb megtartott bucuresi orvoskongresszuson egy felszólaló súlyos vádakkal illette a kisebbségi orvosokat, akiket hazafialansággal vádol. Attól az orvosok nem válaszolhattak a vádakra, most azonban a jassii zsidó orvosok gyűlést tartottak, amelyen éles hangon kifakadtak az ellen, hogy egyes orvosok a demagógia eszközeit igénybeveszik, zsidó kollégáik ellen. Az ország egészségügyi állapota nem olyan teljeseen kielégítő, hogy az ezután orvosképzést fölsőlegessé tenné. Még rengeteg orvosnak nyitana megélhetési a falu, azonban a kisebbségi orvosi állásokra sem többségi, sem kisebbségi orvosok nem jelentkeznek, mert előbbrevalónak tartják a városban való lakást. Bzonyos — mondották a gyűlés szónokai — hogy az orvosi hivatal és faji, vagy felekezeti hovatartozás között nem lehet és nem szabad összefüggést keresni.

— Eljegyzés. Fried Lenke Sighet és Schwartz Elemér Spinuș jegyesek. (M.k.é.h.)

Szép, csinos és intelligens 23 éves leányom részére, szombattári intelligens fiatalembert (34 évig) keresek benősülésre, ki jó üzleti praxissal rendelkezik, esetleg a szövőiparban is járatos. Tímsoaran, a főtéren 30 éve fennálló textiltütem, saját telepemen kötszövődém van, hol 3 szobás kényelmes lakást is biztosítok. Ajánlatokat fényképpel kérek: Rudolf Mosse Arad, „Biztos egzisztencia” jellegre.

— Adományok Weisz Ignácz számára. Újabb a következő adományok érkeztek lapunk címére a nyomorék 8 gyermekes Weisz Ignácz tsnadi zsidó testvérünk számára: Czigler Gyula és Robitsek Jenő Halmaglu 300 Nagy Ferenc Brasov 100. M. D. Aghires 100 dr. A. Mózes Freldorf 100 lei, összesen 600 lei. Eddigi gyűjtésünk összege 3946 lei, összesen tehát 4546 leit küldtek eddig nemes adakozók a szerencsétlen Weisz Ignácznak. További adományokat is készséggel továbbítunk.

— A postaigazgatóság felhívása a közönséghez. A postaigazgatóság megkérte sejt bennünket, figyelmeztessük a közönséget, hogy egy a posta mint a repülőbélyeget, kizárólag a levél címzési oldalának felső jobb oldali sarkába ragasszák. Ez a közönség érdeke is, mert megtönynyítik a postaszemélyzet munkáját és így a levelek pontosabban és gyorsabban érkeznek rendeltetési helyükre.

— A 80 éves Gaster főrabbi ünneplése. Az angol zsidóság nagy ünneplésben részesítette 80. születésnapja alkalmából a londoni szefárd hitközség főrabiját Dr. Moses Gastert, akit az angol zsidóság „great old man”-jének neveznek. A világ minden részéből érkeztek a spanyol és portugál hitközségek üdvözléssel, azontúl a tudományos körök is köszöntötték az ünneplést. Dr. Bruno Schindler és prof. A. Marmorstein szerkesztésében emlékkönyvet is adtak ki tisztelői és tanítványai.

— Négyéves gyerekeket is kiközösítenek Németországban. Genf. Legújabb — amint a napilapok is közölték — harminckilenc német állampolgárt fosztották meg állampolgárságától. Legtöbbször az szerepelt okul, hogy zsidókkal működött együtt, vagy zsidó befolyás alatt állott. Thomas Mann kiközösítésének indokában az is szerepelt, hogy felesége zsidó családból származik. Konrad Helder, akit Hitler életrajza miatt kiközösítettek ki, a Times-ben statisztikai adatokkal mutatja ki, hogy az állampolgárságtól megfosztottak között 13 olyan is van, aki 12 éven aluli, ebből kilenc még a tízedik évét sem töltötte be. A legfiatalabb kiközösített mindössze négy éves.

— Újból feloszlattak egy varsói hitközségi ülést. Varsó. Nemrégiben már megtörtént, hogy a hitközségi képviselőtestület közgyűlését feloszlatta a halóság. Újabb összehívott gyűlésen, a bundisták és poalicionisták élesen kikelték a hitközségi autonómiába való állami beavatkozás ellen. A hallgatóság köréből 15 embert le is tartóztatott a rendőrség.

Zsidó humor

A SZLÓNIMI RABBI ÉS A MOSZERER.

Élt egykor, régi békevilágban egy zsidó, aki azzal fenyegette meg a zsidó községet, hogy feljeleníti őket a hatóságknál, mert nem vezeték rendesen az anyakönyveket. Ijedten és panasszal mentek a szlónimi rebbehez, aki elhívatta magához az illető denunciant, aki nagy summa pénzt, 300 rubelt kért azért, hogy elhallgatja a feljelentést.

Azt mondja neki a szlónimi rebbe: — Te jingács, elfogadsz 50 rubelt, vagy nem? Mert ha nem, akkor szerzek én egy olyan denunciant, aki 25 rubelért megcsinálja azt amiért te 300 rubelt akarsz zsarolni...

ÉRDEKES EPIZÓD Dr. HERZOG ÉS A VOLT ANGOL KIRÁLY KÖZÖTT.

Most, hogy Dr. Herzogot, Írország grand-rabbiját, palesztinai főrabbivá választották, érdekes epizódot írunk róla a londoni lapok. Nehány évvel ezelőtt még welsi herceg korában, a most lemondott angol király, Párisban időzött és meghívatta magához Dr. Herzogot, aki édesapját látogatta meg és aki egyúttal a párisi lengyel zsidóság egyházi feje is.

A főrabbi azt izente vissza Edwardnak, hogy csak úgy megy el, ha apját is meghívják. Nagyon csodálkoztak a zsidók, hogy ilyen kívánságot hangoztatott, mire a következő válaszolta Dr. Herzog rabbi:

— Amikor engem hív meg a trónörökös, akkor Írország rabbi-jának szól a meghívás, ami reámnézve rendkívül megtisztelő. De apám ha nem hívják meg, lekicsinyítve érezheti magát ezáltal, már pedig én nem akarom áthágni, a „tiszteld apád” szent parancsát. Ezért kértém én, hogy hívják meg apámat is, amit a welsi herceg teljesített is.

Jellemző ez a kis epizód, úgy Dr. Herzogra, mint a lemondott angol királyra is. Dicséretére válik mindkettőnek.

AZ ELSŐ NAGY ŐS.

A rabbi családok úgy tekintik magukat, mint az arisztokratákat.

A rabbiállás apáról fiúra örökölődik és ez a rabbi, akinek apja közönséges kereskedő volt csak, nem nagy tekintélynek örvend.

Egy rabbi gyűlésen a többiek egyszer nagyon kikezdtek egy ilyen „polgári” családból származó rabbi-val és az egyik meg is kérdezte:

— Kolléga ur, melyik rabbi-dinasztiából származik és ki volt a nagy őse?

A meglámadott rabbi csendes hangon válaszolt:

Az én családomban én vagyok az első nagy őse.

AKI A KINEVEZÉSRE MINDENKÉPEN ÉRDEMES.

A régi Ausztriában történt, hogy egy kiváló zsidó tudóst ki kellett volna nevezni az egyetemi tanárnak.

A kultuszminiszter magához hívta és nagy kimélettel tudásra adta, hogy a kinevezésnek csak egy akadályja van, hogy zsidó. Ha áttérne, azonnal kineveznék.

A tudós egy napi meggondolási időt kért. Másnap pedig megjelent a miniszternél talpig fekete bőrdíjban szolgálóval és így szólt:

— Van szerencsém, kegyelmes uram, bemutatni a szolgálmat, igen derék keresztény ember, a kinevezésre mindenképp érdemes.

MIÉRT NEM ALKALMAS RABBINAK.

Egy kiváló és tudós rabbinál jelentkezett egy fiatalember, rabbi oklevelet akar kapni. A rabbi megvizsgáztatta és kifütni, hogy a fiatalember igen járatos az összes tudományokban. No de a gyakorlati tudását is meg kellett vizsgálni és ezt a kérdést tette fel neki:

— Ha valaki megszurja az ujját szombaton és folyik a vére, mit fogsz csinálni?

— Ein Moment! — szólt az ifju — azonnal utánanézek a szent könyvekben.

— Nem, — szólt a tudós rabbi — nem kaphatod meg az oklevelet, mert amit te utánanézel a könyvekben, az a szegény ember elvérezhet.